Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ✦ 5 сентябрь 1973 йил, чоршанба ◆ № 209 (15.683). ◆ Баҳоси 2 тийин.

ОСИЁ ВА АФРИКА МАМЛАКАТЛАРИ ЁЗУВЧИЛАРИНИНГ V КОНФЕРЕНЦИЯСИ ҚАТНАШЧИЛАРИГА

ОЛМАОТА шаҳри

Совет Қозоғистонининг пойтахтида ўзларининг V конференциясига йиғилган Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчиларини самимий табриклайман.

Ўн беш йилдан кўпроқ вақтдан буён иш кўриб келаётган Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчилари уюшмасининг самарали фаолияти халқлар ўртасида ҳамжиҳатлигининг ўсишига, тинчлик, озодлик, миллий мустақиллик ва социал тараққиёт идеаллари учун курашга ёрдам бермоқда. Адабиётнинг юксак ижтимоий мақсадларига ишонч, унинг тинчлик, инсонпарварлик ва тараққиёт принципларига бўлган садоқат шу ҳаракат қатнашчиларини бирлаштириб турибди.

Ижтимоий тузумлари турлича бўлган давлатларнинг тинч-тотув яшаш принциплари асосида халқаро муносабатлар қайта қурилганлиги туфайли планетанинг сиёсий иқлимида ижобий ўзгаришлар рўй бераётган ҳозирги пайтда алоқаларнинг кенгайиши ва маънавий бойликларни самарали айирбошлаш Осиё ва Африка мамлакатларининг ижодий зиёлиларига тинчлик, миллий озодлик ва социал адолат учун курашаётган барча кучлар бирлигини янада мустаҳкамлашда актив қатнашмоқ учун янги-янги имкониятлар очиб беради. Кескинликни халқларнинг ҳаётий манфаатларига мос тарзда камайтириш жараёни бутун ер куррасини қамраб олишига ёрдам бериш сўз санъаткорлари олдида турган юксак ва олижаноб вазифадир.

Совет кишилари Осиё ва Африка халқларининг империализмга қарши, мустамлака ва ирқчилик зулмига қарши олиб бораётган эрксевар кураши билан доимо бирдамдирлар. Вьетнамдаги уруш ватанпарвар кучларнинг ғалабаси билан тугади, биз Ҳинди-Хитойдаги барча халқларнинг ўз ҳаётларини четдан ҳеч қандай аралашувсиз ўзлари бошқариш ҳуқуқи учун олиб бораётган одилона кураши муваффақиятга эришувига қаттиқ ишонамиз. Биз Яқин Шарқда одилона тинчлик ўрнатиш учун, Исроил агрессиясига қарши курашаётган, босиб олинган араб территорияларидан агрессор қўшинлари олиб чиқиб кетилиши учун ҳамда Фаластин араб халқининг қонуний манфаатлари таъминланиши учун кураш олиб бораётган араб халқларини қўллаб-қувватлаймиз. Биз Африка халқларининг мустамлака ва ирқчилик режимларини тугатиш учун олиб бораётган курашини доимо қўллаб-қувватлайверамиз.

Совет кишилари миллий озодлик курашини ҳаққоний ва ёрқин акс эттираётган, ёш миллий давлатларда янги ҳаёт қуришда актив қатнашаётган Африка ва Осиё прогрессив ёзувчиларининг ижоди ва ижтимоий фаолиятига ғоят қизиқиб қарамоқдалар. Шу мамлакатларнинг ёзувчилари энг яхши халқ анъаналарини камол топтира бориб, инсон ақл-идрокига, социал тараққиёт, эркин ривожланиш ва миллий уйғониш, чинакам яхши қўшничилик, маданиятларни ўзаро бойитиш йўлидан бораётган халқларнинг битмас-туганмас ижодий имкониятларига ишонч билан тўлиб-тошган бадиий асарлар яратяптилар.

Дўстлик ва ҳамжиҳатлик, жонли ва самарали алоқа руҳи Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчилари конференцияларига доимо ҳамроҳ бўлиб келди. Олмаотадаги конференцияда ҳам мана шу руҳ тантана қилаверсин. Африка ва Осиё мамлакатлари ёзувчилари ҳаракати тарихида Олмаота конференцияси тинчликни ҳимоя қилишни, маданият ютуқларини ўз замондошлари учун, келгуси авлодлар учун сақлаб қолиш ва ривожлантиришни мақсад қилиб қўйган маданият арбобларининг қардошларча ҳамдўстлигини мустаҳкамлашда муҳим босқич бўлиб қолсин!

Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчилари V конференциясининг қатнашчилари муваффақиятли иш олиб боришларини ҳамда тинчлик, демократия, миллий мустақиллик ва социал тараққиёт йўлида катта-катта ижодий зафарларга эришишларини чин қалбимдан тилайман.

Л. БРЕЖНЕВ.

ИККИ ҚИТЪА ЁЗУВЧИЛАРИ АНЖУМАНИ

ОЛМАОТА, 4 сентябрь. (ТАСС мухбири). Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчиларининг бугун очиладиган V конференциясида қатнашиш учун келган адабиётчиларни Қозоғистон пойтахти кеча тантанали вазиятда кутиб олди.

Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчилари билан алоқа қилувчи совет комитетининг раиси Комил Яшин меҳмонларни табриклаб нутқ сўзлади. У иккала қитъа адибларининг учрашуви планетамиздаги тинчликсевар кучларни янада жипслаштиришга кўмаклашади, тинчлик ва социал тараққиёт учун актив курашаётган ёзувчиларнинг сафларини янада мустаҳкамлайди деб ишонч билдирди. Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчилари уюшмасининг бош секретари Юсуф ас-Сибоий конференцияга тайёргарлик кўришда актив қатнашганликлари учун СССР ҳукуматига, Совет Иттифоқи ва Қозоғистон ёзувчилар союзларига миннатдорчилик билдирди.

Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчиларининг бешинчи конференциясини чақиришга тайёргарлик кўрувчи халқаро комитетнинг мажлиси бўлиб ўтди. Мажлис иштирокчилари Олмаотадаги конференциянинг Ереванда ўтказиладиган шоирлар анжумани программасини аниқладилар.

Шундан кейин делегация бошлиқларининг бўлиб ўтган мажлисида конференциянинг кун тартиби қабул қилинди.

Адиблар анжумани 4 сентябрдан 9 сентябргача давом этади.

Бугун конференция тантанали вазиятда очилди.

Н. В. ПОДГОРНИЙ ЭДИНБУРГ ГЕРЦОГИНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний ғайри расмий визит билан Совет Иттифоқига келган Эдинбург герцоги шаҳзода Филиппни 3 сентябрда қабул қилди.

Н. В. Подгорний билан Эдинбург герцоги ўртасида дўстона суҳбат бўлиб ўтди.

Меҳмон билан бирга суҳбатда Буюк Британиянинг Совет Иттифоқидаги элчиси сэр Жон Киллик ҳозир бўлди.

Шу куни СССР Олий Совети Президиуми номидан Катта Кремль саройида Эдинбург герцоги шаҳзода Филипп шарафига нонушта-зиёфат берилди.

Зиёфатда ҳурматли меҳмон билан бирга сафарда унга ҳамроҳ бўлган кишилар, шунингдек Буюк Британиянинг Совет Иттифоқидаги элчиси сэр Жон Киллик бор эди.

Совет томонидан зиёфатда СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний, СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари Ф. А. Сурганов, СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. П. Георгадзе, СССР Министрлар Совети ҳузуридаги физкультура ва спорт комитетининг раиси С. П. Павлов, СССР министрларининг ўринбосарлари В. В. Кузнецов, С. П. Козирев, С. Л. Соколов, СССРнинг Буюк Британиядаги элчиси Н. М. Луньков ва бошқа кишилар бор эди.

Зиёфат чоғида Н. В. Подгорний билан Эдинбург герцоги дўстона қадаҳ кўтариб, нутқ сўзладилар. (ТАСС).

БЛОКЛАРГА ҚЎШИЛМАГАН МАМЛАКАТЛАР ДАВЛАТ ВА ҲУКУМАТ БОШЛИҚЛАРИНИНГ ТЎРТИНЧИ КОНФЕРЕНЦИЯСИ РАИСИГА

ЖАЗОИР шаҳри

Блокларга қўшилмаган мамлакатлар давлатлари ва ҳукуматлари бошлиқлари конференциясининг ўз ваколатли анжуманига йиғилган қатнашчиларини СССР Олий Совети Президиуми, Совет Иттифоқи ҳукумати ва халқлари номидан самимий табриклаймиз.

Сизнинг конференциянгиз халқаро вазиятда ижобий силжишлар рўй берган, бу эса одамларнинг кўнглига жаҳон уруши даҳшатлари ва кулфатларидан халос бўлиш умидларини бахш этган бир даврда чақирилди. Кескинликни юмшатиш жараёни, дунёдаги сиёсий иқлимни тубдан соғломлаштириш жараёни муттасил ривожланиб бормоқда. «Совуқ уруш» даври ўрнини халқаро муносабатларда турли ижтимоий тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшаш принциплари янада мустаҳкам қарор топаётган давр олмоқда. Қуролланиш пойгасини тўхтатиш ва вайронгарчилик келтирувчи ядро уруши хавфини камайтириш йўлида дастлабки муҳим ва конкрет қадамлар қўйилди. Ҳарбий харажатларни қисқартириш ва шу йўл билан экономика, фан ва маданиятни ривожлантиришга, халқларнинг фаровонлигини оширишга, ривожланаётган мамлакатларга ёрдам беришни кенгайтиришга ажратиладиган маблағни кўпайтириш учун қулай истиқболлар очилмоқда. Ҳозир кескинлик юмшатилаётганлиги вақтинчалик ҳодиса бўлмай, балки халқаро муносабатларни тубдан қайта қуришнинг бошланишидир, деб ҳисоблаш учун ҳамма асослар бор.

Жаҳон майдонидаги ижобий жараёнлар дунёдаги ҳамма халқларнинг, шу жумладан блокларга қўшилмаган давлатлар халқларининг ҳам ҳаётий манфаатларига мос бўлиб тушиши шубҳасиз.

Ҳозирги вақтда дунёда вужудга келаётган вазиятда катта ва кичик ҳамма мамлакатларнинг ер юзида мустаҳкам тинчликни қарор топтиришга қаратилган куч-ғайратларини янада активлаштириш катта аҳамиятга эга. Ана шу инсоний ва олижаноб ишга сизларнинг конференциянгиз ҳам салмоқли ҳисса қўшиши мумкин. Халқларнинг тинчлиги, хавфсизлиги ва бахт-саодатини қадрловчи ҳамма кишилар, барча тинчликсевар кучлар халқаро турмушдаги қулай ўзгаришлар муқаррар тус олишига ва бутун дунёга ёйилишига ҳаракат қилишлари лозим.

Илғор инсоният Ҳинди-Хитойда тўла тинчлик ҳамон ўрнатилмаганлигига, Яқин Шарқдаги можаро БМТ Хавфсизлик кенгаши ва Бош Ассамблеясининг Исроил қўшинларини босиб олинган ҳамма Араб ерларидан чиқартириб юборишни кўзда тутувчи қарорлари асосида сиёсий йўл билан бартараф этишга шу дамгача эришилмаганлигига индамай қараб тура олмайди. Исроил агрессорлари араблардан босиб олинган ерларни пайҳон қилишни, кетма-кет иғвогарликлар чиқаришни давом эттирмоқдалар.

Мустамлакачи режимларнинг қолдиқлари Ангола, Мозамбик, Гвинея (БИСАУ) ерларини қонга ботириб, тилка-пора қилмоқдалар, ирқчи золимлар эса Намибия ва Зимбабведа бедодлик қилмоқдалар.

Совет Иттифоқи мустамлака ўтмишининг оғир сарқитини тезроқ тугатиш учун, ўз озодлиги, мустақиллиги ва тараққиёти учун курашаётган халқларни ҳамиша қўллаб-қувватлаб келди ва қўллаб-қувватламоқда. СССР Осиё, Африка, Латин Америкасининг ривожланаётган мамлакатлари билан ҳамкорликни янада ривожлантириш ва мустаҳкамлаш сиёсатини бундан буён ҳам давом эттираверади.

Осиё, Африка, Латин Америкаси давлатларининг халқлари социализм мамлакатларининг халқлари билан биргаликда ер курраcидаги миллий озодлик, тараққиёт ва тинчлик доимий армиясининг муҳим таркибий қисми эканликларини Совет Иттифоқида яхши биладилар ва доимо эсда тутадилар. Биз баҳамжиҳат бўлиб кўп иш қилдик. Биз бундан буён ҳам бир йўлдан бораверишимизга аминмиз.

Конференциянинг самарали ишлашини ҳамда империализмга ва мустамлакачиликка қарши, ер юзида мустаҳкам тинчлик учун, халқларнинг озодлиги, мустақиллиги учун курашаётган барча кучларни жипслаштириш ва бирлаштиришда катта муваффақиятларга эришишини астойдил тилаймиз.

Н. ПОДГОРНИЙ	А. КОСИГИН
СССР Олий Совети Президиумининг Раиси	СССР Министрлар Советининг Раиси

Финляндия Президенти У. КЕККОНЕНнинг СССРда бўлганлиги тўғрисида

Финляндия Республикаси Президенти Урхо Калева Кекконен 2-3 сентябрда ғайри расмий визит билан Совет Иттифоқида бўлди. Президент Ленинградни, шунингдек Светагорск целлюлоза қоғоз комбинатини бориб кўрди. Финляндия фирмалари шу комбинатни реконструкция қилишда қатнашмоқдалар.

Визит кунларида СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин Президент У. Кекконен билан учрашди ва суҳбатлашди.

Суҳбат давомида Совет—Финляндия муносабатларига доир масалалар батафсил қараб чиқилди. Томонлар бу муносабатларнинг сиёсий, савдо-иқтисодий, илмий-техникавий, маданий ва бошқа соҳаларда муваффақиятли ривожланаётганлигини мамнуният билан таъкидлаб ўтдилар. СССР Министрлар Советининг Раиси билан Финляндия Президенти Совет Иттифоқи билан Финляндия ўртасида дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисидаги 1948 йилги шартнома асосида ҳар томонлама ҳамкорликни янада кенгайтириш учун барча зарур чораларни кўришга ҳар иккала мамлакат интилишини таъкидлаб ўтдилар.

У. Кекконен ва А. Н. Косигин халқаро вазиятга доир масалалар тўғрисида фикрлашиб, жаҳонда ва биринчи навбатда Европада халқаро кескинлик камаяётганлигини таъкидладилар. Улар барча мамлакатларнинг биргаликдаги куч ҳаракати билан бу жараённи тинмай давом эттиришга катта аҳамият берадилар. Томонларнинг фикрича, Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик масалаларига бағишланган кенгашнинг иккинчи ва учинчи босқичларини асоссиз равишда чўзиб юбормасдан муваффақиятли туғаллаш шу мақсадга эришишга имкон берган бўлур эди.

Европада савдо-иқтисодий ҳамкорлик истиқболларини қараб чиқишга катта эътибор берилди. СССР ва Финляндия ижтимоий тузумлари турлича бўлган давлатлар ўртасидаги бундай ҳамкорликни бирон бир камситишга йўл қўйимаган ҳолда Умумевропа миқёсида ривожлантиришни зарур, деб ҳисоблайдилар ва ўз томонларидан бу йўлда доимо куч-ғайрат сарфлайдилар.

Одатдагидек дўстлик ва ошкора вазиятда ўтган суҳбатлар Совет Иттифоқи раҳбарлари билан Президент У. Кекконен ўртасида мунтазам равишда ўтказилаётган алоқаларнинг давоми бўлди ва бу алоқалар Совет Иттифоқи билан Финляндия ўртасида дўстликни ва ўзаро ишончни янада мустаҳкамлашга хизмат қилади.

Финляндия Республикасининг Президенти У. Кекконен 3 сентябрда Светагорскдан ватанига жўнаб кетди.

ЎРТОҚ А. Н. КОСИГИН МОСКВАГА ҚАЙТИБ КЕЛДИ

СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин Финляндия Президенти У. Кекконен билан 2-3 сентябрь кунлари Ленинградда учрашганидан сўнг Москвага қайтиб келди. (ТАСС).

Пискент райони далаларида етиштирилган «оқ олтин» ҳосили қизил карвони тайёрлов пунктига йўл олди.

А. Абалян фотоси.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети ва Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетида

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети ва Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети 1972 йилнинг тўртинчи кварталида ва 1973 йилнинг биринчи ярмида чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлашни кўпайтириш учун социалистик мусобақа якунларини қараб чиқиб, Қорақалпоғистон АССРни, Наманган, Самарқанд, Сурхондарё ва Фарғона областларини ҳамда Қамаши, Янгиқўрғон, Киров, Китоб, Чимбой, Москва, Орджоникидзе, Иштихон, Когон, Ворошилов ва Янгиариқ районларининг чорвадорларини республика социалистик мусобақаси ғолиблари деб топдилар ва уларни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети ва Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг Қизил байроқлари билан мукофотладилар ҳамда пул мукофотлари бердилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Ўзбекистон касаба союзлари республика Совети ва Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети социалистик мусобақа ғолиблари — область, район, қишлоқ хўжалиги меҳнаткашларини, колхоз ва совхозлар, чорвачилик фермалари ва бригадаларининг коллективларини қизғин табриклайдилар ҳамда республика чорвадорлари чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ва давлатга сотишни кўпайтириш учун, ем-хашак базасини мустаҳкамлаш ва тўққизинчи беш йиллик топшириқларини муваффақиятли адо этиш учун социалистик мусобақани янада кенг авж олдирадилар, деб қатъий ишонч билдирадилар.

4.750 МИНГ ТОННА УЧУН

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида 1973 йил 4 сентябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — областлар, иккинчи стун — бир кунда тайёрланган пахта (процент ҳисобида) учинчи стун — мавсум бошидан бери тайёрланган пахта (процент ҳисобида).

Қашқадарё	1,42	6,78
Бухоро	0,68	3,63
Сурхондарё	0,97	3,01
Андижон	0,85	2,16
Фарғона	0,69	1,49
Наманган	0,20	0,55
ҚҚАССР	0,13	0,13
Сирдарё	0,09	0,12
Тошкент	—	—
Самарқанд	—	—
Хоразм	—	—
Республика бўйича:	0,46	1,55
Шу жумладан ингичка толали пахта		
Сурхондарё	1,38	5,10
Қашқадарё	0,72	2,73
Бухоро	0,06	0,23
Республика бўйича:	1,07	4,01

Республика областларида дефолиациянинг бориши тўғрисида шу йил 4 сентябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — областлар, иккинчи стун — дефолиация қилинган майдон (гектар ҳисобида), учинчи стун — бажарилиш проценти.

Сирдарё	36038	18,7
Бухоро	16152	15,5
Тошкент	20016	15,4
Андижон	16855	14,7
Қашқадарё	15796	14,6
Сурхондарё	14636	14,6
Наманган	8284	7,9
ҚҚАССР	3940	3,6
Самарқанд	2019	1,7
Фарғона	1653	1,4
Хоразм	333	0,5
Республика бўйича:	135722	11,0

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советида

ФАН ВА ТЕХНИКА СОҲАСИДА БЕРУНИЙ НОМЛИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ МУКОФОТЛАРИНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети билан Ўзбекистон ССР Министрлар Совети фан ва техника соҳасида Беруний номли Ўзбекистон ССР Давлат мукофотлари комитетининг тақдимини қараб чиқиб, **қарор қиладилар:**

Фан ва техника соҳасида катта илмий ва халқ хўжалик аҳамиятига эга бўлган ишлар учун қуйидагиларга 1973 йилги Беруний номли Ўзбекистон ССР Давлат мукофотлари берилсин:

1) С. Ҳ. Сирожиддинов, Т. А. Азларов, М. Маматов, Ш. К. Фармоновга — эҳтимоллик назарияси чекланган теоремалари ва уларни қўлланиш юзасидан тадқиқотлар цикли учун;

2) Р. А. Алимов, Н. М. Решеткина, Х. Ёқубов, Б. А. Михельсон, С. М. Мамарасулов, В. А. Духовний, Г. Д. Антоновга (марҳум) «шўрхок ерларни тубдан мелиорациялаш мақсадида тик зовур ишлаб чиқиш ва жорий этиш» соҳасидаги иш учун;

3) Р. Б. Бекжонов, Д. А. Гладишев, А. И. Мўминов, Ф. С. Оқиловга — атом ядроларидаги электрон-магнит ўтишларни тадқиқ қилиш соҳасидаги ишлар цикли учун.

4) Х. Т. Зарипов (марҳум), Т. Мирзаев, М. И. Афзалов (марҳум) М. А. Алавия, Ш. Шоабдураҳмонов, З. Ҳусаиновага — халқ шоири Эргаш Жуманбулбул ўғли бадиий меросини тадқиқ қилиш ва чоп этиш (8 китобдан иборат) ишлар цикли учун;

5) А. А. Аъзамхўжаев, Ш. З. Ўразаевга — СССР халқлари совет миллий давлатчилиги қурилишида, СССР составида Ўзбекистон Совет Социалистик давлатини вужудга келтириш ва ривожлантиришда В. И. Лениннинг ролига ҳамда ленинча назарий мероснинг аҳамиятига бағишланган ишлар цикли учун.

ЎЗБЕКИСТОН МЕҲМОНЛАРИ

АҚШ соғлиқни сақлаш ходимлари делегацияси Тошкентга келди. Делегацияга АҚШ соғлиқни сақлаш, маориф ва социал таъминот министри К. У. Уэйнбергер бошчилик қилмоқда. Делегациянинг Совет Иттифоқи бўйлаб сафарига СССР соғлиқни сақлаш министрининг ўринбосари Д. Д. Венедиктов ҳамроҳ бўлмоқда.

4 сентябрда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Р. Ҳ. Абдуллаева делегацияни қабул қилди. Дўстона суҳбатда у меҳмонларни республиканинг хўжалик ва маданий қурилишда эришган ютуқлари билан таништирди. Суҳбатда Ўзбекистон ССР министрлари Қ. С. Зоиров, В. С. Содиқова, С. Ш. Шермуҳамедов қатнашдилар.

Шу куни меҳмонлар В. И. Ленин марказий музейи Тошкент филиалини бориб кўришди, Тошкентнинг диққатга сазовар жойлари ва янги қурилишлари билан танишишди, Ўзбекистон амалий санъат музейида, республика иккинчи клиник шифохонасида бўлишди. (ЎзТАГ).

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советидан

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети чуқур қайғу билан маълум қиладиларки, Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг аъзоси, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати, Ўзбекистон ССР Халқ контроли комитети раисининг биринчи ўринбосари Петр Васильевич **Каймаков** 1973 йил 3 сентябрда тўсатдан вафот этди.

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ	ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ	ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОНДА ТЕРИМ БОШЛАНДИ

НУКУС, («Совет Ўзбекистони» мухбири). Тўққизинчи беш йилликнинг ҳал қилувчи учинчи йилида Қорақалпоғистон Автоном республикасининг колхоз ва совхозларида ҳар қачонгидан ҳам мўл-кўл пахта ҳосили етиштирилди. Барвақт пишиб етилган пахталар чамандек очилмоқда.

50 минг тонна «оқ олтин» етиштиришга аҳд қилган Беруний райони пахтакорлари автоном республикада биринчи бўлиб теримни бошладилар. Бу районда пахта терими ўтган йилдагидан 12 кун олдин бошланди. Беруний номли, «Ўзбекистон ССР 40 йиллиги» совхозлари, Орджоникидзе номли, Навоий номли, Киров номли колхозлар куни кеча 1,5 процентдан ошириб пахта тайёрладилар. Ўнлаб бригадалар кунига йиллик планнинг 2,5-3 проценти миқдорида пахта топширмоқдалар.

Райoннинг колхоз, совхозларида пахта терими кун сайин кенг қулоч ёймоқда.

Р. ЕШИМБЕТОВ.

ОБЛАСТДА БИРИНЧИ

АНДИЖОН. (Жамоатчи мухбир). Ленин районидаги «Коммунизм» колхозининг Стрелков адрида уч йилдан буён деҳқончилик қилаётган Маматкарим Қосимов бошлиқ бригада аъзолари пахта тайёрлаш йиллик планини Андижон областида биринчи бўлиб бажардилар.

Бригада пахтакорлари 50 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 30 центнердан хирмон кўтарди. Йиллик план беш иш кунида бажарилди. Бригаданинг Ҳадичахон Расулова, Ҳосиятхон Фозилова, Моҳидилхон Қосимова сингари илғор теримчилари 2,5-3 тоннадан пахта тердилар.

Бригада аъзолари колхознинг йиллик плани бажариладиган кун — 25 сентябргача яна гектаридан 30 центнердан пахта йиғиб, ҳосилдорликни 60 центнерга етказиш мажбуриятини олдилар.

Р. РАҲМОНОВ.

ДЎСТЛИГИМИЗ КАМОЛ ТОПАВЕРСИН

ТОЖИКИСТОН ССР, РЕГАР РАЙОНИДАГИ ЛЕНИН НОМЛИ КОЛХОЗ РАИСИ СОЦИАЛИСТИК МЕҲНАТ ҚАҲРАМОНИ АСҚАРАЛИ МИРЗАЕВ, ПАРТИЯ ТАШКИЛОТИНИНГ СЕКРЕТАРИ АБДУЛЛА АЗИМОВ ЎРТОҚЛАРГА

Азиз мусобақадошлар! Сизларга колхозчи деҳқонларимиз номидан қизғин салом йўллаймиз, тўққизинчи беш йилликнинг учинчи — ҳал қилувчи йилида қишлоқ хўжалик маҳсулотлари, хусусан пахта етиштиришни кўпайтириш бўйича зиммага олган мажбуриятларни муддатидан илгари бажаришда катта муваффақиятлар тилаймиз.

1973 йил ҳаммамиз учун синов йилидир. КПСС XXIV съезди ва партия Марказий Комитети Пленумларининг қарорларини қандай бажараётганимиз ҳақида партиямиз, халқимиз олдида ҳисоб берамиз. Келаси йили Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги нишонланади. Тўйга муносиб тўёна тайёрлаш муқаддас бурчимиздир.

Колхозчи деҳқонларимиз бу йил қийин, аммо шарафли ҳаёт йўлини босиб ўтдилар. Чигит экиш ва ғўза парвариши даврида табиий офатлар юз берди, катта қийинчиликларга дуч келдик. Лекин деҳқонларимиз «Арслон—изидан, йигит—сўзидан қайтмайди» деб сизлар билан тузган социалистик мусобақа асосида 40 центнерлик марранн эгаллаш йўлида жонбозлик кўрсатиб меҳнат қилдилар ва қилмоқдалар. Колхозимиз олдида турган сиёсий ва хўжалик вазифаларни муваффақиятли бажаришда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг ғамхўрликлари ва меҳрибонликларини ҳар қадамда сезиб турибмиз. Пахтакорларимиз орасида узоқ йиллардан буён давом этаётган анъанавий социалистик мусобақа янги меҳнат зафарларига чорлаяпти, ўзбек ва тожик халқлари ўртасидаги кўҳна, аммо навқирон дўстликни мустаҳкамлашда катта роль ўйнаяпти. Биз бундан чексиз мамнунмиз.

Азиз дўстлар! Социалистик мусобақа шартномасида қилган ва қиладиган ишларимиз ҳақида бирбирларимизни хабардор қилиб турамиз, дейилган эди. Шунга биноан колхозимизда пахта йиғим-терими бошлангунга қадар партия ташкилотлари раҳбарлигида эришган муваффақиятларимиз ҳақида «Совет Ўзбекистони» газетаси орқали сизларга ахборот бериб ўтмоқчимиз.

Чорва молларини туёқ сони ҳисобига кўпайтириш планларини анча ошириб адо этдик. Пилла, дон, жун тайёрлаш ҳам муваффақиятли бажарилди. Шу кунгача тайёрлов пунктларига 80 тонна гўшт, 300 тонна сут етказиб берилди. Ҳар бош қорамолнинг тирик вазни салкам 400 килограммга етказилди. Сигир бошига 2500 литрдан сут оламиз. Шаҳарлик дўстларимизга 300 тонна ширин-шакар қовун-тарвуз жўнатиб, планни ортиғи билан ўриниладик. Мева сероб бўлди, кўзда тутилган 233 тонна ўрнига 258 тонна мева йиғиб олдик. Хуллас, пахтадан бошқа қишлоқ хўжалик ва чорвачилик маҳсулотлари тайёрлаш планларини ҳамма турлари, сон ва сифат кўрсаткичлари бўйича муваффақиятли адо этдик.

Чорва қишловига тараддуд масаласи диққат марказимизда бўлмоқда. Етарли тўйимли озуқа тўплаш қишловни бехатар ўтказишнинг гарови эканини яхши биламиз. Ҳозир маккажўхоридан 4 минг тонна силос, бедадан 1500 тонна сенаж бостирдик. Уруғлик майдонларининг ҳар гектаридан 70 центнердан маккажўхори дони оляпмиз. Чорва бинолари ремонти тугалланди.

Деҳқончиликда энг муҳим босқичга кирдик. Пахта йиғим-теримини ҳар қачонгидан пухта тайёргарлик билан бошладик. Ишчи кучи, техника воситаларини ҳисоб-китоб қилиб кўрдик. Давлат пахта тайёрлаш планини 10 октябрь куни бажарамиз, шундан кейин мажбуриятга зўр берамиз. Ҳар қандай шароитда ҳам, социалистик мусобақа шартномасида кўрсатилганидек, гектаридан 40 центнердан «оқ олтин» хирмони кўтарамиз.

Пахта теримида қарийб 1000 киши қатнашади. Ҳар теримчига 3 тонна 600 килограмм норма белгиладик. Ҳурматли қария-пенсионерлар, кўп болали оналарнинг илтимосини инобатга олиб, уларга ҳам 1 тонна 600 килограмм терим нормаси қўйдик. Бунда шаҳарлик биродарларимиз, студентларни безовта этмаслик, борлиқ ҳосилни ўз кучимиз билан йиғиштириб олишни назарда тутдик.

Пахта майдонимиз 1500 гектар. Шундан 1100 гектар майдоннинг ҳосилини машиналарда териб оламиз. Ҳар бир машинага 100 тонна мавсум нормаси белгиладик. Мамажон Абдужабборов, Мирзамаҳмуд Мирзараҳматов, Бошманали Темиров, Муродали Турдимуродов, Ҳошимжон Қосимов каби механик-ҳайдовчиларимиз 250-300 тоннадан пахта териб бериш ташаббуси билан майдонга чиқдилар. Бу Ўзбекистон ССР механик-ҳайдовчиларининг мамлакатимиздаги барча пахтакорларга қарата ёзган ва КПСС Марказий Комитети маъқуллаган мактубига амалий жавобидир. Машина теримини узоғи билан 20-25 иш кунида тўла тугаллаймиз. Бундай дейишимизга асос бор. 30 та терим машинасини ремонтдан чиқариб қўйдик, уларни икки сменада 60 механик-ҳайдовчи бошқаради.

Далаларимизда ҳосил юқори бўлди. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Раймберди Йўлдошев бригадаси гектаридан 50 центнердан пахта хирмони кўтаради. Тошканбой Темиров, Мамат Камолов, Ёқуб Сарибоев, Эргаш Жўраев, Олимжон Маликов, Деҳқонбой Жумановлар бригадасида ҳосилдорлик 40-45 центнерни ташкил этади. Бу йил хўжалигимиз бўйича гектаридан 40 центнердан кам ҳосил оладиган биорта бригада бўлмаслиги учун курашмоқдамиз.

Пахта йиғим-терими даврида теримчилар, механик-ҳайдовчиларнинг шахсий манфаатдорлигини кучайтиришга алоҳида аҳамият берамиз. Правление ва партия ташкилотининг қўшма йиғилишини ўтказиб, бу борада махсус тадбирлар белгиладик. Бригадалараро битта кўчма Қизил байроқ ташкил қилдик, байроқ билан 50 сўм пул мукофоти берилади. Теримга ҳар 5 кунда якун ясалиб, ғолиблар аниқланади. Механик-ҳайдовчилар учун ҳар бирига 20 сўмдан пул билан иккита вимпел ташкил қилдик. Илғор теримчиларни тикув машинаси, қиммат баҳо кийимликлар билан рағбатлантирамиз. Ундан ташқари энг кўп пахта терган механик-ҳайдовчиларга аравачалик мотоцикль берамиз. Колхозда биринчи бўлиб 40 центнерлик марраии эгаллаган бригада бошлиғи енгил машина билан мукофотланади. Терим даврида сооциалистик мусобақани янада кучайтириш мақсадида бошқа бир қатор чораларни ҳам кўрдик.

Терим — пахтачиликда ҳал қилувчи босқич, бир йиллик меҳнатимизга якун ясаймиз. Айрим қийинчиликлар бўлиши муқаррар. Вазиятни ҳисобга олиб, партия ташкилотининг жанговарлик қобилиятини кучайтириш, таъсир доирасини кенгайтиришни бош вазифа деб биламиз. Партия ташкилоти терим даврида меҳнаткашлар орасида оммавий-сиёсий, ташкилий-тарбиявий ишларни кучайтиришга қаратилган махсус иш планини тузди. Бунда энг аввало коммунистларнинг 96 процентини пахта теримида қатнаштириш кўзда тутилди. 10 агитатор, 5 сиёсий ахборотчи, 30 сиёсий ташкилотчи пахтакорлар орасида ташвиқот-тарғибот ишлари олиб боради. «Ҳурмат тахтаси», «Кўрсаткич тахтаси» очдик. Терим илғорларининг номи ёзиб турилади. Ундан ташқари «Жанговар варақа»лар чиқарилади. Социалистик мусобақага мунтазам якун ясаб борамиз.

Колхозимиз территориясида истиқомат қилаётган кишиларнинг ҳаммаси пахта теримида фаол қатнашади. Уларга етарли маданий-маиший шароит яратиб берамиз. Дала шийпонлари меҳнаткашларнинг маданий дам олиш жойига айлантирилди. Марказий газета-журналлардан тортиб, район газетасигача келтириб турилади. Шийпонларга телевизорлар қўямиз, радиоприёмниклар ўрнатамиз. Болалар муассасаларининг ишини тубдан яхшилаш билан болалик оналарнинг унумли ишлашларини таъминлаймиз.

Шу кунларда ишимиз жуда тиғизлашиб қолди. Ҳамма бригадаларимизда қўл терими бошланиб кетди, дастлабки тонналарни давлат тайёрлов пунктларига жўнатдик, пахтанинг ҳаммаси юқори сортга қабул қилинди. Бу йил 100 процент ҳосилни биринчи сортга сотиш ниятидамиз. Механизаторларимиз байроқча кўтарилишини кутиб турибди. Пайкалларга машиналар кириши билан хирмонимиз қут-баракали бўлади. Дефолиацияни қизғин давом эттирмоқдамиз.

Ҳурматли мусобақадош дўстлар! Ҳамма пайкалларда пахтадан мисли кўрилмаган юқори ҳосил етиштирдик. Лекин ўша ҳосил ғўза тупларида турибди, уни тезкорлик билан йиғиб-териб олиш, юқори сорт билан давлатга топшириш пахтакорлик бурчимиздир. Бу бурчни шараф билан адо этамиз. Бу йил теримни жуда қисқа фурсатда, ташкилий жиҳатдан уюшқоқлик билан ўтказамиз. Сизларга пахтакорлик номини шарафлашдек қутлуқ ишларингизда катта муваффақиятлар тилаймиз. Ўзбек ва тожик пахтакорларининг меҳнати билан етиштирилган «оқ олтин»имиз бундан кейин ҳам абадул-абад дўстлигимизнинг символи бўлиб қолсин!

Ўзбекистон ССР, Тошкент область Янгийўл районидаги уч марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ҳамроқул Турсунқулов номли колхоз аъзоларининг топширувига мувофиқ:
правление раиси Ўсарбой ЖЎРАЕВ,
партия комитетининг секретари Бурхон СУЛТОНОВ.

Бухоро районидаги Энгельс номли колхоз пахтакорлари районда биринчилар қатори пахта йиғим-теримини уюшқоқлик билан бошлаб юборишди. Бу йил улар 1850 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 35 центнердан «оқ олтин» хирмони кўтаришмоқчи. Шу кунларда хўжаликда пахта йиғим-терими янада қизитиб юборилди. Суратда: 45 центнерчилик ҳаракатига қўшилган Латиф Ҳаётов бошлиқ бригаданинг кўпминг килограммчи теримчиларидан Моҳтоб Шаропова ва Жамила Хўжаева. Уларнинг ҳар бири кунига колхоз хирмонига 150-160 килограммдан пахта тўкишмоқда.

Б. Мўминов фотоси, (ЎзТАГ).

БУЮК ИНСОНПАРВАР ОЛИМГА БАҒИШЛАНАДИ

Ўрта Осиёнинг жаҳон фанини илм-фаннинг турли соҳаларидаги машҳур тадқиқотлари билан бойитган буюк инсонпарвар олими Абу Райҳон Беруний туғилганига 1000 йил тўлди. 3 сентябрда пойтахт илмий жамоатчилигининг Москвада ўтказилган тантанали йиғилиши шу воқеага бағишланди.

Йиғилишни СССР Фанлар академияси ҳамда Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон Фанлар академиялари, Осиё ва Африка мамлакатлари бирдамлиги совет комитети ҳамда ЮНЕСКО ишлари билан шуғулланувчи СССР комитети ташкил қилган.

Беруний Хоразмнинг қадимги пойтахти — Кот шаҳрида туғилиб ўсган олимдир. Маърифатчи олимнинг ҳаёти ва фаолияти Ўзбекистон, Туркманистон, Эрон, Афғонистон, Ҳиндистонда ўтди. Шунинг учун ҳам ўзбеклар билан бирга тожиклар, туркманлар, қирғизлар, қозоқлар, Шарқнинг бошқа кўп халқлари олимнинг асарларини ўзларининг тарихий мулклари, деб ҳисоблайдилар. СССР Фанлар академиясининг вице-президенти, академик П. Н. Федосеев кириш нутқида шу фикрни айтди, Беруний ҳақиқатда ҳам жаҳон маданиятининг хазинасига киритилган мерос қолдирди, деб таъкидлади.

Мутахассислиги астроном бўлган Беруний улкан математик, географ, файласуф ҳам бўлган, минералогия, тарих, этнография, фармакологияга доир машҳур асарларни ёзган. Унинг бизгача етиб келган ўттизта тадқиқоти орасида «Қадимги халқлардан қолган ёдгорликлар», «Ҳиндистон», «Геодезия», «Қонуни Маъсудий», «Фармакогнозия» каби фундаментал асарлари бор. У фанда эксперимент ўтказиш кашшофларидан бири бўлган. Беруний ўзи ясаган астрономик асбоб-устурлоб баёнини қолдирди, дастлабки географик жадвалларни ҳисоблаб чиқазди, шунингдек ер куррасининг биринчи глобуси учун чизмалар тайёрлаб берди.

Тантанали йиғилишда қилинган докладларда бугунги кунда жаҳон Берунийни катта-катта илмий тадқиқотларнинг автори сифатида, шунингдек халқлар ўртасида ҳамкорликка даъват этувчи прогрессив фалсафий қарашлар жарчиси сифатида шарафлаётганлиги ҳам қайд этиб ўтилди.

(ТАСС мухбири).

РУС ТИЛИ ВА АДАБИЁТИ ЎҚИТУВЧИЛАРИНИНГ КОНГРЕССИ

СОФИЯ, 3 сентябрь. (ТАСС). Бугун Варнада рус тили ва адабиёти ўқитувчиларининг иккинчи халқаро конгресси очилди. Конгресснинг ишида 51 мамлакатдан 1500 делегат қатнашмоқда. Делегатлар орасида социалистик ҳамдўстлик мамлакатларидан келган олимлар, ўқитувчилар ва таржимонларнинг катта бир группаси бор.

Делегатлар олти кун мобайнида рус тилидан дарс бериш назарияси ва практикаси, рус тили дарсликлари ва ўқув қўлланмаларини яратишга доир турли масалалар ҳақида неча юзлаб докладларни тинглайдилар ва муҳокама қиладилар, таълимнинг техникавий воситаларига тааллуқли проблемаларни қараб чиқадилар.

Болгария Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, Болгария Халқ Республикаси Давлат Кенгашининг Раиси, шу анжуманнинг фахрий раиси Т. Живков конгресс қатнашчиларини табриклаб, нутқ сўзлади. Рус тили, деди у, инсониятнинг тараққиёти учун жуда катта аҳамиятга молик бўлган маданий ва илмий бойликларни вужудга келтираётган улуғ халқнинг буюк тилидир. Бу — ер куррасининг талайгина қисмида буюк социал ўзгаришларни амалга оширган ва инсон тафаккурининг тарихига, бутун жаҳондаги тараққийпарвар кучлар ва ҳаракатларга тарихий таъсир кўрсатаётган халқ ва давлатнинг тилидир. Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатларнинг тинчликсевар сиёсати, сиёсат, экономика, фан ва маданият соҳасидаги ҳамкорлик ва кенг алоқалар таъсири билан вужудга келган тинч вазиятда рус тили, деб таъкидлади Т. Живков, асосий халқаро тилларнинг бирига айланмоқда.

Варнадаги халқаро анжуманнинг делегатлари ва меҳмонлари СССР Олий Совети Президиуми Раиси Н. В. Подгорнийнинг табрикномасини самимий кутиб олдилар. СССРнинг Болгария Халқ Республикасидаги элчиси В. Н. Базовский бу табрикномани ўқиб берди.

Рус тили ва адабиёти ўқитувчиларининг иккинчи халқаро конгресси ўз ишини давом эттирмоқда.

Мутахассислар маслаҳати

ЮҚОРИ СИФАТЛИ ПАХТА ТАЙЁРЛАЙЛИК

Республикамиз далаларида пахта йиғим-терими мавсуми тобора қизимоқда. Суръатни кучайтириш билан бирга, тайёрланаётган пахтанинг давлат стандартига мос келишига алоҳида аҳамият бериш керак. Енгил саноатни юқори сифатли хом ашё билан таъминламоқ учун пахтанинг табиий ҳолатини сақлашга эришиш лозим.

Шуни қайд қилиш керакки, кейинги йилларда айрим областлар, районлар ва хўжаликларда пахтани териш ва топшириш қоидасининг бузилишига йўл қўйилгани учун ассортимент пасайди, хусусан биринчи сорт пахта миқдори камайди. Хоразм ва Сурхондарё областларида кўпроқ шундай нуқсон учради.

Теримнинг биринчи кунидан бошлаб пахта сортининг юқори бўлишини таъминлашга қаратилган чораларни кўриш керак. Бегона ўтлардан тозаланган майдонларда тўрт марта қўл терими ўтказиш керак. Биринчи терим ғўза тупларида учта-тўртта кўсак яхши очилганда бошланади. Соғлом кўсакларининг пахтасини касалликка чалинган ғўза тупларидан олинган пахтага аралаштирмаслик керак. Касалликка чалинган ғўза тупларининг ҳосилини хирмон жойларда алоҳида қабул қилиш ва қуритиб пунктга топшириш лозим.

Пахтанинг турли аралашмалар билан ифлосланишига йўл қўймаслик керак. Масалан, ғўза барги ва шохи, кўсак қовзағи, тош, каноф, латта ва бошқалар. Пахтани ерга — ғўза қатор оралари, пайкалларнинг четларига тўкмаслик керак. Пахтани йўлларда қуритиш яхши самара бермайди, асфальт, битум ва шағал қолдиқлари қиммат баҳо хом ашёга ёпишиб сортини пасайтириши мумкин.

Бу йил машиналарда 2,5 миллион тонна пахта териш мажбурияти қабул қилинган. Биринчи машина теримини кўсакларнинг 50-60 проценти очилган ва 75-80 процент барг тўкилганда бошлаш керак. Биринчи теримни жуда қисқа фурсатда ўтказиш мақсадга мувофиқдир. Шундай қилинганда иккинчи, учинчи ва тўртинчи сорт пахта берадиган кўсакларнинг очилиши аниқлаб олинди.

Иккинчи теримни биринчи теримдан кейин орадан 10-15 кун ўтганда, яъни 20-30 процент кўсаклар очилганда ўтказиш керак. Шундан кейин тўкилган пахтани механизмлар воситасида териб олиш лозим. Шундан сўнг ғўза тупларида қолган ҳосил ва кўсаклар кўрак териш машиналарида саранжомлаб олинади.

Ёғи ва ёқилғиси оқадиган автомашиналар, тракторлар ва бошқа техника воситаларини пахта далалари, хирмон жойлар ва тайёрлов пунктларига яқинлаштирмаслик талаб этилади. Шунингдек, далаларга яқин жойларда, хирмонлар ва тайёрлов пунктлари территориясида машиналарга ёқилғи ва мой қуйиш, уларни сақлаш қатъий ман этилади.

Барча колхозлар ва совхозларнинг теримчилари, механик-ҳайдовчилари орасида пахтани териш қоидалари ҳақида мунтазам инструктаж ўтказиб бориш, юқори сорт пахта тайёрлашни кўпайтиришга қаратилган тадбирларни кенг қўллаш керак.

Мутахассислар маслаҳатини Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик ва Пахта тозалаш саноати министрликлари, ЦНИИХПром ва САИМЭ мутахассислари тайёрлади.

ДЕФОЛИАЦИЯ ПЛАНИ БАЖАРИЛДИ

ҚОРАКЎЛ, («Совет Ўзбекистони» мухбири). Қоракўл районидаги «Правда» колхозининг механизаторлари КПСС Марказий Комитети маъқуллаган Ўзбекистон ССР механик-ҳайдовчиларининг мамлакатдаги барча пахтакорларга қарата ёзган мактубига амалий иш билан жавоб бермоқдалар. Колхоз пахтакорлари Бухоро областида биринчи бўлиб ғўзани дефолиация қилиш планини бажардилар. Колхозда машина теримига ажратилган 1200 гектар майдондаги ғўза самолётлар ёрдамида сифатли дориланди.

Хўжалик механизаторлари терим агрегатларини пахтазорга киритдилар. Тўрт қаторли «Ўзбекистон» маркали машинасидан мавсумда 300-400 тоннадан «оқ олтин» теришга аҳд қилган Ҳ. Шукуруллаев, Б. Қозоқов, С. Жумаев, С. Ёмғиров каби серғайрат механик-ҳайдовчилар кунига бункерлардан 5-7 тоннадан пахта ағдармоқдалар.

Машиналар қудрати туфайли пахта териш ва тайёрлаш суръати кун сайин ортиб бормоқда. Хўжаликнинг Ленин орденли Т. Ҳамдамов бошлиқ юқори ҳосилли бригадаси кунига йиллик планнинг 8-10 проценти миқдорида пахта тайёрлашга эришмоқда. Бригада йиллик планни 7 иш кунида, зиммадаги социалистик мажбуриятни 15 иш кунида муваффақиятли бажариш тадбирларини ишлаб чиққан.

Хўжаликнинг бошқа бригадаларида ҳам йиғим-терим ишлари уюшқоқлик билан давом этмоқда.

Т. НАЗИРОВ.

Москва пахта тозалаш заводи коллективининг ташаббуси изидан

ТОЛА СИФАТИ — КОРХОНА КЎЗГУСИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Андижон область Москва пахта тозалаш заводи коллективининг республикадаги пахта тозалаш саноати барча ходимларига, машинасозларга ва пахтакорларга мактуби тўғрисида қарор қабул қилди. Москвалик пахта тозаловчиларнинг бу қимматли ташаббусини Меҳнат Қизил Байроқ орденли Бухоро пахта тозалаш заводи ишчи-хизматчилари ҳам юксак меҳнат кўтаринкилиги руҳида кутиб олдилар. Завод ишчилари беш йилликнинг ҳал қилувчи йили учун ўз зиммаларига конкрет тадбирлар белгилаб олишди. Коллектив бутун диққат-эътиборни пахтани қабул қилиш, сақлаш ва қайта ишлаш соҳасидаги ишларни тубдан қайта ташкил қилишга қаратди. Заводни янги техника ва илғор технология ютуқлари асосида қайта жиҳозлаш борасида анча қимматли ишларни амалга оширди. «ОХ-2» типидаги янги хил пахта тозалагичлар ўрнатилиб, ишга туширилди. Махсус сифат комиссияси ташкил этилди. Бу комиссияга коммунист Н. Семёнов ва М. Ғуломов ўртоқлар бошлиқ этиб тайинланди. Улар хомашё ва тола сифатини муттасил назорат қилиб боришади.

Пахтани сақлаш ва қайта ишлаш жойлари ҳам қайта қурилди. Қуритиш-тозалаш майдончалари реконструкция қилиниб, кенгайтирилди, ишчиларнинг баракали меҳнат қилишлари учун барча зарур шароитлар яратилди. Бу тадбирлар маҳсулотнинг давлат стандартлари даражасида юқори сифатли бўлишини таъминлаётир.

Завод партия ташкилоти ва маъмурияти ишлаб чиқарилаётган толанинг сифатли ва бекаму-кўст бўлиши учун ишчи ва хизматчиларнинг масъулиятини янада ошириш чораларини кўрмоқда. Пахтани намланишдан, ифлосланишдан, мойланишдан сақлашга зўр эътибор қилинаётир. Айвонлар ва омборларда пахтанинг намини қочирувчи вентиляторлар ўрнатилди. А. Нуров, С. Шамсутдинов, С. Тожиев ўртоқлар бошлиқ сменалар ғайрат кўрсатиб меҳнат қилишаётир. Пресслловчи Х. Миров, Г. Сиддиқов, Р. Наврўзовлар эса ўз қўл остларидаги ускуналардан унумли фойдаланишяпти. Бу йил коллективимиз планддаги 43,6 минг тонна ўрнига 44 минг тонна юқори сифатли тола топширишга қатъий аҳд қилган.

П. БУРХОНОВ.
Бухоро пахта тозалаш заводининг директори.

ТЎЛА МАЪҚУЛЛАЙМИЗ

Газламалар сифати кўп жиҳатдан пахта, тола сифатига ҳамда ускуналарнинг мукаммаллигига, бехато ишлашига боғлиқ. Москва пахта тозалаш заводи коллективининг хатида сифатли тола ишлаб чиқариш омиллари яққол кўрсатиб берилган. Заводимиз ишчи ва хизматчилари илғор пахта тозаловчиларнинг ташаббусини якдиллик билан маъқулладилар. Цех ва участка коллективлари матбуотда эълон қилинган мактуб текстини зўр қувонч билан ўқиб чиқишди ва муҳокама қилишди. Ишчиларимиз ўз зиммаларига оширилган мажбуриятлар қабул қилишди. Бу мажбуриятларда асосан тола сифатини ошириш, топшириқларни ошириб бажариш ва меҳнат унумдорлигини ўстириш каби қатор тадбирлар ўрин олган. Шу мақсадда корхонамиз коллективи пахтани қабул қилишдан тортиб то ишлаб чиқарилган толани тегишли тўқимачилик корхоналарига жўнатишгача бўлган жараёнда самарали ишлаш чораларини кўрди. Пахта қуритадиган қўшимча агрегатлар ўрнатилди, пресслаш олдидан толани тозалаш ва намлаш ташкил қилинди. Технология жараёнига тўғри риоя қилиниши устидан назоратни янада кучайтириш тадбирлари ишлаб чиқилди. Ишчи, инженер-техник ходимларнинг умумий ишга бўлган масъулияти оширилди. Ишчилар учун тегишли меҳнат ва маиший шароитлар яратилиб, маънавий ва моддий рағбатлантириш тадбирлари белгиланди.

Бизнинг бу йилги асосий шиоримиз — ҳамма қайта ишланадиган пахтадан аъло сифатли тола ва линт берилишини таъминлашга қаратилган. Ҳал қилувчи йил пахта ҳосилини тайёрлаш, қабул қилиш ва қайта ишлашга доир барча юмушларни уюшқоқлик билан сифатли ўтказиш — корхонамиз коллективининг шон-шараф иши ва ватанпарварлик бурчидир.

Л. ГИЛЬДБУРД,
Қўқондаги 2-пахта тозалаш заводи бош инженери.

ОНКОЛОГЛАР КЕНГАШИ

3 сентябрда Москвада Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар ва Югославия Социалистик Федератив Республикаси онкология илмий марказлари раҳбарларининг «Ракни тадқиқ қилиш ва унга қарши кураш» проблемасига бағишланган кенгаши очилди. Кенгаш қатнашчилари онкология соҳасидаги илмий ва техникавий тадқиқотлар программаси лойиҳасини ҳамда шу соҳадаги илмий-техникавий ҳамкорлик тўғрисидаги битимни кўриб чиқадилар, шунингдек бошқа халқаро ташкилотлар билан алоқани ривожлантиришга оид масалаларни муҳокама қиладилар. (ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми кўп йиллик педагогик фаолияти, ёш авлодни коммунистик руҳда тарбиялашдаги хизматлари учун Нукус давлат педагогика институти кафедрасининг мудири Мажид Гаднатуллович Галиневга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ўқитувчи» фахрий унвонини берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ёш авлодни коммунистик руҳда тарбиялаш ва ўқитиш ишида эришган муваффақиятлари учун Андижон область, Пахтаобод районидаги 1- мактаб ўқитувчиси Муборак Мадаминовани Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиги билан мукофотлади.

Петр Васильевич КАЙМАКОВ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг аъзоси, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати, Ўзбекистон ССР Халқ контроли комитети раисининг биринчи ўринбосари Петр Васильевич **Каймаков** 1973 йил 3 сентябрда тўсатдан вафот этди.

П. В. Каймаков 1917 йилда Самарқанд шаҳрида ишчи оиласида туғилди. 1940 йилда институтни тамомлагач меҳнат фаолиятини Чирчиқдаги Комсомольск ГЭСининг навбатчи инженерлигидан бошлади.

1941 йилдан 1945 йилгача Совет Армияси сафида хизмат қилди. Армия сафидан қайтгач, Чирчиқ шаҳар партия комитетининг иккинчи, биринчи секретари, кейин эса Ўзбекистон КП Самарқанд область комитетининг иккинчи секретари бўлиб ишлади. 1957 йилдан 1965 йилгача П. В. Каймаков Тошкент Халқ хўжалиги кенгаши раисининг ўринбосари, Тошкент шаҳар партия комитетининг иккинчи секретари, Ўзбекистон КП Тошкент саноат область комитетининг биринчи секретари, Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги кенгаши раисининг ўринбосари бўлиб ишлади.

1965 йилда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Моддий-техника таъминоти Бош бошқармасининг бошлиғи, 1973 йилнинг август ойидан бошлаб эса Ўзбекистон ССР Халқ контроли комитети раисининг биринчи ўринбосари этиб тайинланди.

Партия юборган ҳамма участкаларда П. В. Каймаков ўзини принципиал раҳбар, яхши ташкилотчи, сезгир ва меҳрибон ўртоқ сифатида кўрсатди. У республика халқ хўжалигини ривожлантириш борасида кўп ишлар қилди.

Коммунистик партия ва совет ҳукумати П. В. Каймаковнинг хизматларини юксак тақдирлаб, уни Ленин ордени, Меҳнат Қизил Байроқ ордени икки марта «Ҳурмат Белгиси» ордени, I даражали Ватан уруши ордени, «Александр Невский» ордени ва кўпгина медаллар билан мукофотлади.

Коммунистик партиянинг содиқ фарзанди Петр Васильевич Каймаковнинг порлоқ хотираси қалбларимизда абадий сақланади.

Ш. Р. Рашидов, Н. М. Матчонов, Н. Ж. Худойбердиев, И. Г. Анисимкин, С. Е. Белоножко, А. Д. Бесчастнов, Й. Р. Қурбонов, В. Г. Ломоносов, М. М. Мусахонов, О. У. Салимов, Т. Н. Осетров, Қ. Камолов, Н. М. Маҳмудов, Г. М. Орлов, С. У. Султонова, А. А. Хўжаев, А. С. Абдалин, Р. Ҳ. Абдуллаева, Г. А. Габриельянц, С. К. Зиёдуллаев, И. В. Марцинюк, М. Т. Турсунов, А. Р. Хўжаев, А. И. Охунжонов, В. В. Окунский, С. Ҳ. Сирожиддинов, Н. П. Косенко, Т. Я. Шарипов, И. Р. Арнаутов, С. Р. Рашидов, А. С. Саидхўжаев, Б. А. Зайцев, П. Ф. Глазатов.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети П. В. Каймаковни дафн этишни уюштириш учун М. Т. Турсунов (раис), А. И. Охунжонов, В. В. Окунский, Т. Я. Шарипов, С. Р. Рашидов, П. Ф. Глазатов, Б. А. Зайцев ўртоқлардан иборат ҳукумат комиссияси туздилар.

973 МАДАНИЯТИМИЗ КЎРКИ 1973

ТУҒИЛИШ

МЕН Абу Райҳон Беруний портретини чизишдан аввал икки асосий нарсага эътибор бердим. Биринчидан, Беруний ҳақидаги мавжуд ҳамма тарихий ҳужжатларни қунт билан ўргандим. Иккинчидан, шарқшунос, тарихчи, археолог ва антрополог олимларнинг қимматли фикр-мулоҳазалари ва маслаҳатларини инобатга олдим.

1949 йилда шарқшунос олим, марҳум Содиқ Мирзаев Беруний қўлёзма асарларини ўзбек тилига таржима қилаётган кезлар эди. У кишидан хоразмлик энциклопедист олим Беруний ҳақида кўпгина маълумотларни эшитдим. Бундан жуда катта таассурот олдим. Фикри-зикримни шу улуғ аллома ўзига ром этиб қўйган эди. Уни мен бир неча қиёфада тасаввур қилдим. Лекин қоғозга тушадиганини танлашда кўп қийналдим.

Қисқаси, жуда кўп изланишлар натижасида менинг тасаввуримда Беруний образи пайдо бўлди. Лекин масала тўла ҳал бўлмаган эди.

Ҳаётдан, одамлар орасидан типаж излай бошладим. Ниҳоят, топдим. Бир куни трамвайда мен қидирган Беруний типажидаги бир қарияни учратиб қолдим. У нуроний киши олдидан кетолмай, унга тез-тез тикилиб қарай бошладим. У киши бўлса Ўрда бекатида трамвайдан тушди. Мен ҳам унинг орқасидан эргашиб кетавердим. Аммо қария мендан шубҳаланди шекилли, қадамини бироз тезлатди. Манзилга етгандан сўнг отахонга ўз мақсадимни очиқ айтиб, расм чиза бошладим.

Ана шу тариқа буюк олим сиймоси аста-секин гавдалана бошлади. Ниҳоят, портрет дунёга келди.

М. НАБИЕВ,
профессор.

...Мен ғаввосу илм бўлди уммоним...
БЕРУНИЙ.

ДИЛЛАРДА ва ТИЛЛАРДА

ФАН тарихида ўчмас из қолдирган буюк олим Абу Райҳон Беруний номи билан боғлиқ бўлган афсоналар ҳамда шулар асосида яратилган бадиий асарлар кўпчиликка маълум.

Беруний ҳақида бутун Ғазнада «Гўё у билмаган илм, у билмаган сир дунёда йўқ», ҳатто «одамнинг нима ўйлаганини ҳам тўғри айтиб бера олади» деган гап тарқалади. Бу гапдан хабар топган золим Маҳмуд Ғазнавий олимнинг топқирлигини синаб кўрмоқчи бўлади. Маҳмуд Берунийни саройга чақириб: «Айтишларича, сенинг дунёда ўқимаган китобинг, билмаган билиминг йўқ эмиш. Ҳатто одамнинг кўзига қараб, не ўйлаганини олдиндан айтиб берар эмишсан. Шуни билки, ҳамма нарсадан хабардор ёлғиз парвардигорнинг ўзидир», — дейди. Шунда Беруний бир араб ҳикматини келтирибди. «Тажриба киши мартабасини ошириши ёки пастлаштириши мумкин», кейин форс тилида «агар султон мендан ҳозирги айтилган фикрим фойдасига исбот лозим деб топсалар, у вақт мендаги яширин билимлар намоён бўлиши мумкин» дейди.

Бу сўздан султон Маҳмуд ғазабланиб «менинг ҳозир нима ўйлаганимни топиб кўрчи» дейди. Беруний султоннинг бир сўзлик ва қайсар эканини билганидан, ҳозир у ақлга сиғмайдиган ва ҳеч кимнинг хаёлига келмайдиган бир нарса ўйлаганини билиб, шу он султон ўтирган тахтни ва хонани кузатиб олгач, қоғозга бир нималар чизади ва уни султон Маҳмуд тахти тагига қўйиб, чиқиб кетади. Саройда ўн икки эшик бўлишига қарамай, султон уста чақиртириб, ўз тахти тўғрисидаги деворни буздириб, эшик очдириб, шу эшикдан чиқиб кетади. Кейин Беруний ёзувини сўраб олиб танишгач, олим султоннинг нима ҳақда ўйлаганини қоғозда тўғри кўрсатганини билади. Лекин ўжар султон Беруний донолигига қойил қолиш ўрнига ғазабланиб, уни сарой томидан ташлаб юборишга амр қилади. Вазири Хўжа Ҳасан султон Маҳмуднинг қаттиқ ғазабланганлигини ва ҳозирча уни жиҳлдан тушириш мумкин эмаслигини билади. Берунийни томдан тўрга ташлайдилар. Шунда олимнинг жимжилоғи бироз лат ейди, бир неча кундан кейин султон Маҳмуд Берунийнинг ҳалок бўлганига ачингансимон бўлади. Вақтдан фойдаланган вазир агар шоҳ унинг гуноҳини кечирса, у шу он ҳозир бўлишини [illegible]диради ва воқеани айтиб беради. Вазирнинг бу тадбири султон Маҳмудга маъқул тушиб, Берунийни чақиртиради, султон Маҳмуд: «Агар сен ҳамма нарсани била олсанг, нега бошингга тушадиган аҳволни олдиндан билмадинг?» деб сўрайди.

Шу он Беруний ёнидан кундалик хотира дафтарини олиб, бир кун султон томонидан оғир жазога дучор бўлиши мумкинлиги ёзилган бетини кўрсатади. Бундан султон Маҳмуд яна аччиқланиб, олимни зиндонга ташлашни буюради. Беруний зиндонда олти ой ётади.

Бир кун Берунийга хайрихоҳ бўлган вазир Хўжа Ҳасан овда султоннинг кайфияти яхши бўлган вақтдан фойдаланиб, Беруний хусусида сўз очиб, у ҳақ бўлгани ҳолда тўғри сўзлиги учун ўринсиз жазоланганлигини айтади. Маҳмуд бунга қарши: «Иккала саволимнинг жавоби ҳам менинг хоҳишимга хилоф бўлди. Шоҳлар билан муомалада улар хоҳишига мос қилиб гапириш керакки, шундагина ўзига фойда бўлади. Агар ўша куни у ўзининг ҳисобидан адашганда эди, ўзига яхши бўларди, шундай бўлса ҳам эртага уни зиндондан озод қилишларига буйруқ бер, минг динор олтин, сарполар... берилишига фармон бер», — дейди.

Шундан кейин Берунийнинг илгариги шон-шуҳрати яна тиклана бошлайди. Ҳатто султон олимдан авф сўраганнома муомалада бўлади. «Агар сиз менинг давлатимда бахтли бўлишни хоҳлар экансиз, ўз фанингиз сўзини айтмай, менинг хоҳишимга қараб сўзланг», — дейди.

Мана шу афсона асосида ёш шоир Омон Матчон «Ўн учинчи эшик» номли достон яратди.

...Абу Райҳон Беруний қўлига қоғоз, қалам олиб, ёза бошлайди:

Кимнинг агар бор тахти —
тожи,
Куч-қудрати, доғи устивор.
Қай томонга юз бурса —
хаждир.
Қай томонга шаҳд этса —
йўл бор.

Султон бу сатрларни ўқимасдан туриб, ўн икки дарвозали саройнинг бир томонидаги деворни буздириб, ўн учинчи эшик очдириб, «ғолибназар, девкор юриш» билан шу эшикдан ташқарига чиқиб кетади. Тезда тахтига қайтиб, вазирига ҳалиги хатни ўқишга фармон беради... Олимнинг башоратига қаҳри келган Ғазнавий «заҳарханда илжайди, холос». Омон Матчон Беруний ҳаёти ва фаолиятига бағишлаб драма ҳам ёзди.

Хуллас, туғилган кунига 1000 йил тўлганлиги кенг нишонланаётган ҳозирги дамларда Абу Райҳон Берунийнинг номи дилларда ва тилларда.

С. ОБЛОҚУЛОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси фалсафа ва ҳуқуқ институтининг сектори мудири, фалсафа фанлари кандидати.

ТАҲСИН ВА ЭҲТИРОМ

«Беруний — гениал ақл эгаси ҳамда толмас меҳнатсевар, ўз давридаги илм-фаннинг деярли барча соҳаси бўйича қалам тебратган илм соҳиби бўлган».

И. Ю. Крачковский,
академик.

⊙

«Ҳиндшуносликда Берунийга тенг келадиган бирор олимнинг на ундан олдин ва на ундан кейин бўлганлигини билмаймиз».

Эдуард Захау,
немис шарқшуноси.

⊙

«Берунийнинг майдонга чиқиши илк ўрта аср илмий адабиётида фавқулодда ажойиб бир ҳодиса бўлди. У яшаган давр биздан шунчалик узоқ бўлишига қарамай, гўё у бизнинг замондошимизга ўхшайди».

А. А. СЕМЕНОВ,
академик.

⊙

«XI аср биринчи ярмини Беруний даври деб атаса бўлади. Беруний замонасининг улуғ олими бўлибгина қолмай, балки ҳамма замонларнинг ҳам энг улуғ сиймосидир».

Жорж САРТОН,
инглиз олими.

⊙

«Беруний ҳинд авторининг тилига хос оригиналликни шундай яхши билардики, ҳатто бундай кишиларнинг ўша тил эгаси бўлмиш ҳинд халқи ичидан чиқиши ҳам камдан-кам учрайдиган воқеа эди».

С. К. ЧАТТЕРЖИ,
Калькутта университетининг профессори.

⊙

Машҳур «Қонуни Масъудий» математика, география соҳасида катта мажмуа бўлиб, Беруний бу асари билан устози Птоломейдан ўзиб кетди...

С. П. ТОЛСТОВ,
СССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси.

⊙

«Абу Райҳон Беруний ўз даврининг билим ва истеъдодда тенги йўқ кишиси эди. У идрок этиладиган ва тавсифий фанлар соҳасида қай даражада обрў-эътибор қозонган бўлса, ҳиссий билимлар ва инсон қўли билан бунёдга келтириладиган мўъжизалар дунёсининг ҳам янтоси эди».

БАЙҲАҚИЙ,
Беруний замондоши, машҳур тарихчи.

⊙

«Беруний — шарқнинг юлдузи бўлса, Коперник — ғарбнинг юлдузидир».

Б. М. КЕДРОВ,
академик.

СЎНГГИ ПОЧТАДАН

АРМУҒОН

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг ойлик ижтимоий-сиёсий, адабий-бадиий журнали — «Гулистон»нинг август сони одатдагидан ўзгача: журнал хоразмлик буюк аллома Абу Райҳон Беруний таваллудининг 1000 йиллигига бағишланган.

Маълумки, Беруний том маънодаги энциклопедист олим эди. Шуни назарда тутиб, журнал турли фан вакилларининг Беруний қалам тебратган соҳаларга бағишланган ва журналхонларга жуда кўп янги, қизиқарли маълумотлар берадиган мақолаларини чоп этган.

ОЛАМ ИЧРА ОЛАМ ЯРАТГАН ОЛИМ

Воҳид ЗОҲИДОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги

ҲАМОН ЁДИМДА: 1959 йил илк баҳори. Кенг совет жамоатчилиги гениал Берунийнинг вафоти тўққиз юз йиллигини катта кўламда қайд қилган эди. Шу вақт Ватанимиз пойтахти Москвада олимга бағишланган тарихий илмий сессия ўтказилган эди. Айтиш мумкинки, ҳақиқий, марксистик берунийшуносликка шу анжуманда асос солинган эди.

Шундай қилиб, тўққиз юз йил ўтгандан кейин биринчи мартаба, ҳа, биринчи мартаба, Москвада, ҳа, бепоён Совет диёрининг дили — Москвада Беруний номи ва ҳайратомуз ҳикматли сўзлари энг юксак савияда ва баланд даражада жаранглади, ўша илмпаноҳ пойтахтдан туриб бутун дунёга таралди. Бу, Ленин, унинг партияси, совет воқелиги туфайли бўлди. Бу, совет халқлари маданияти ва дўстлиги, ҳамкорлигининг тантанаси бўлди, бу меросга ягона, илмий, ленинча муносабат ва ҳурматнинг ғалабаси тимсоли бўлди.

Мана энди эса, олимнинг таваллуди— 1000 йиллиги тантанаси...

...Умуман мўъжиза йўқ дейдилар. Балки шундайдир. Ўз салафларини, устозларини беҳад эъзозлаган ҳазрат Навоий эпохиал шоир Низомий Ганжавий ҳақида сўзлаб мадҳ этиб, қуйидаги мазмунда ёзган эди: Низомий «Ҳамса»си маънавият ва бадиият жиҳатидан шу қадар улуғки, буни ўлчаш учун осмон гумбазидай паллали ва ер куррасидай тошли тарози керак...

Шу самимият тўла чиройли ва образли иборани, ҳақиқатга асосланган ажойиб муболағани Абу Райҳон Берунийга ҳам нисбат берса бўлади.

Асрлар мобайнида, умуман башарият қароргоҳида мавжуд бўлган бирон фан йўққи, у билан бу аллома машғул бўлмаган ва ўзининг жиддий янги сўзини айтмаган, улкан кашфиётлар қилмаган бўлсин! «Янги сўз ва кашфиётлар...» деганда ҳам қандайлари денг! Уларнинг аксарияти ўн аср имтиҳонидан ўтди. Имтиҳонидан ўтдигина эмас. Бу сўз ва кашфиётлар деярли барча фанларнинг кейинги ривожига қатор жиҳатлардан янги йўналиш берди. Бунинг устига уларнинг энг муҳимлари олимдан бир неча асрлар кейин ўзга улуғлар томонидан қилинган, эпохиал характер ҳамда аҳамиятга, умумбашарий қимматга эга бўлган, фанда қарийб революция деб ҳисобланган анча кашфиётларнинг салафи, тўнғичи, илк бошланғичи деса бўлади, албатта. Ахир худди шунинг эътирофидир ва худди шу билан изоҳ этиладигандир қуйидаги нарса: айниқса кейинги йилларда совет ва хорижий олимларнинг асарларида Беруний ҳақида сўз кетганда, борган сари кўп Галилей ва Коперник, Паскаль ва Дарвин, Гельберт ва Мушкетовлар эсга олинмоқда, ёхуд бу ва шуларга ўхшаш бошқа корифейлар ҳақида сўз кетганда салафлардан ва таққосланганлардан бири сифатида Беруний тилга олинмоқда. Чунончи, гелиоцентризм ва геодезия, электр варядлари ва минераллар масалалари, яшаш учун кураш ва табиий сараланиш ҳақидаги, моддий нарсаларнинг (ўзакларнинг) сақланиши ва улар оламидаги табиий қонуният тўғрисидаги таълимотлар.

Тўғри, Беруний шу маънода ўнинчи аср баландликларидан туриб корифейларга таълим берган корифейлардан бири бўлди. Неча-неча асрлар мобайнида ва аксар табиий фанлар соҳасида. Мен ҳозир олимнинг ўта кўп қиррали мероси ҳақида эмас, балки шу мероснинг бош масаласи — олимнинг ИНСОНПАРВАРЛИГИ ҳақида сўзламоқчиман. Шуни ҳам айтай: мен ундаги кескин зиддиятлар ва жиддий тарихий чекланганликлар, адашишлар борасида сўз юритмоқчи эмасман, зотан уларнинг мавжудлигида асосан олим эмас, даври гуноҳкордир.

Ҳа, Берунийнинг ҳамма илмий, ижтимоий фаолияти асосида йўналтирувчи ҳамда белгиловчи омил бўлиб, олимнинг инсонни севишлиги, маърифатпарварлиги, умуман, социал тараққиётни таъмин этишга қаратилган интилишлари, эзгу орзулари ётади. Шулардан бири — олимнинг хусусан, табиий фанлар, билимлар ёрдамида инсонни, унинг фикри ва онг-идрокини эмансипация қилиш иштиёқидирки, бу айниқса ўша вақтлардаги конкрет шароитларда биринчи даражали аҳамиятга эга эди.

Яна шуниси ҳам борки, олимдаги инсонни севиш кўп жиҳатдан жуда чуқур ва асосланган эди (албатта аввало даври берган имконият даражасида, савиясида).

Мана у нималар дейди:

«Яхшиликка интилиш мурувватлиликнинг, олийжаноблилликнинг ўсгани сари кучаяверади ва яхшилик жамики одамларга... яхшилик қилишдан иборатдир. Қўл калталик қилганда, яхши ният билан, имкон йўл берганда эса бевосита амалий-хайрли иш билан яхшилик қилмоқ лозим... Юз нафислиги ва қомад гўзаллиги — буларнинг иккови ҳам ёқимлидир ва кишилар ўзлари хоҳлаган одамларини шундай нафис ва гўзал кўришни истайдилар... Аммо юзлар она қорнида ярала бошлайди, унадилар ва шунинг учун уларнинг биронтасини ҳам ўзгартира оладиган ҳеч қандай йўл йўқ. Одамларнинг маънавий қиёфасига, хулқ-атвори ва яшаш ҳолати—образига келсак, айтиш кераккки, инсон ўз эҳтирослари устидан ҳукмронлик қиладигандир. Бинобарин, ўзидаги манфий томонларни ўзгартириб-йўқотиб, ижобий-мақтарли томонларга эга бўла олади—ўз руҳини тарбия қилиш, маънавий дорилар нла даволаш билан қанча машғул бўлса шунча тез ва кўп бунга эришади».

«Мақташга сазовор ҳолат— ҳаракатларнинг, минтақаси мурувватдир, мурувватлилик ғилдирагининг ўқи эса софлик ва саранжомсафолиликдир», хуллас гўзаллик, кўркамлик ва олижанобликдир, дейди бошқа бир ерда олим.

Нақадар теран маъноли сўзлар, ўгитлар! Одамда ҳамма томон — юзи, кийими, юриш-туриши, муомаласи, дили ва ниятлари гўзал бўлсин. Шундай бўлиши керак деган ажойиб қонунни эслатмайдими бу сўзлар!

Ғоят қизиқ ва қимматли жиҳати шундан ҳам иборатки, Беруний одамни, унинг гўзал томон ва фазилатларини ардоқлаб ҳамда мадҳ этибгина қолмайди. У одамдаги иллатларни, ёмон ният ва ҳаракатларни кескин қоралайди. Қоралайдигина эмас, уларни тузатиш мумкин ҳамда зарурдир деган фаол фикрни ўртага ташлайди. Бу билан олим «Ҳар нарса илоҳдан, пешонадан...» деган ва жуда кенг тарқалган ақидани рад этишга етиб келади.

Беруний ижодининг асосида аввало инсон, унинг қадр-қиммати, тақдири масаласи, равнақи ва бахт-саодати масаласи, уни ҳар томондан баркамол ва гўзал қилиш вазифаси ётишлиги, умуман олимнинг одам шайдоси эканлиги, шу одам учун ҳар қандай ғоят оғир ва илмий изланиш ва социал кураш машаққатларига, қаршилик, қийинчиликларига, шафқатсизликларига кўкрак кериб бардош бериши, чидаши тасодифий эмас эди. Булар биринчи навбатда қуйидаги ҳоллар билан изоҳ этилади.

Энг азиз ва муаззам зот деб ҳисобланган инсон (оддий одамми, олимми, санъаткорми, кимлигидан қатъи назар) — халқни ташкил этган инсон моҳиятича жуда юксак қадр-қимматли ва қобилиятлидир, озод ва осуда яшашга ҳақлидир. Лекин инсонни ҳам қўшиб туриб буларнинг ҳаммаси оёқ ости қилинган эди. Олим бундан азоб чекди ва инсонни қутқармоқчи бўлди. Зулм ва талончиликни рад этди. Нафратланди.

Инсон ўз бахти учун ижод мўъжизаларини яратишга ҳатто қариликка ва ўлимни енгишга қодирдир. Лекин бу бўғилган. Зуғум, қотиллик, мунофиқлик ва қабоҳат шу қадар шафқатсиз ҳамда кучлики, шу инсон қудратидан ҳам зўр чиқмоқдалар. Бундан олим ғоят азобланади, азоб чекди, зўравонлардан зўр чиқмоқчи бўлди, овозининг борича айтди: «Ҳеч зарар етказмайдиган жониворларга азоб берувчи ва шундан ҳушнуд бўлувчиларга оллонинг лаънати бўлсин!».

Олтинни, бойликни, катта, ҳаромни бойликни ҳар нарсадан юқори қўйиш, ҳар нарсадан афзал кўриш ҳоким қонун бўлган даврда, олтин деб ҳар қандай ор-номус ва виждондан, хуллас инсонийликдан, эзгуликдан воз кечиш ва қотилликка қадар бориш, олтин олдида инсон ҳеч қандай қимматга эга эмас дейиш ҳоким принцип даражасига кўтарилган замонда Беруний олтинни «фош» қилади ва айтади: олтин аслида барча бошқа металлар каби оддий нарсадир. Унга одамлар бошқа юқоридагидек маънода, «мансаб», «обрў» ва «мавқе» бериб юборганлар. Шу билан олим олтинни худо даражасидан темир-терсак даражасига туширади ва унга сажда қилувчилар устидан ҳам жиддий, ҳам киноямуз кулгандай бўлади...

Буларнинг ҳаммаси минг йил олдин айтилган гаплар-а!

Одамлар бир-бирларига дўст ва биродар бўлиш учун, бир-бирларига ёрдам бериш учун, турмушга зарур бўлган нарсаларни яратишда ва ҳарқандай офатлардан сақланиш мақсадида бир-бирлари билан ҳамкор, ҳамдаст бўлиш учун, умуман озод, осуда нафас олиш ва ҳавф-хатарсиз яшаш учун жамиятга бирлашганлар, жамият ташкил қилганлар. Аслида шундай бўлган. Лекин шундай ажойиб назарияни ўртага ташлаган олим ўз даврида ғоратчилик, талончилик, душманлик, қотиллик, мунофиқлик ҳоким эканлигини кўради, инсон жамиятининг асл мақсад сари йўналишини орзу қилади.

Ҳар хил мамлакатларда яшайдиган турли халқларни бир-биридан устун қўйиш ва афзал кўриш табиатга ва ҳақиқатга зиддир, бемаънидир, зарарлидир. Зеро бундай ҳаракат душманлик яратади, душманлик эса фалокатга олиб келади. Масалага шундай қараган олим ўз замонида кенг қанот ёйган босқинчилик урушларини, халқларни бир-бирига қарши қўйиш, зулм ҳамда талончилик билан машғул бўлишларини кўриб азоб чекади, қоралайди, дўстликни тараннум этади.

Олим бир халқни бошқа халқлардан афзал кўриш ва улар — орасида нифоқ, ихтилоф яратишга уринувчиларнигина саваламади. У айни замонда бир халқнинг — шу халқ оддий одамларининг ўз ичида душманлик, совуқлик яратишга қаратилган ҳаракатларни, яъни бир халқни ҳар хил касталарга, «зотли» ва «зотсиз»ларга, қабилаларга бўлиб ташлашни қоралади, одамлар жисмоний-иркий жиҳатдан ҳар хилдирлар. Бу табиийдир. Лекин юқоридагидек бўлиб ташлаш сунъийдир, асосиздир, инсонни ҳақоратлашдир, табиатга ва ҳақиқатга зиддир, зарарлидир, — дейди. Бундай бўлиб ташлаш ва ҳақоратлашларни Беруний амалда кўрди ва азоб чекди, рад этди.

Олимнинг закоси қудратидан далолат берувчи нарса шундан ҳам иборатки, олим бундай бўлиб ташлашни ҳокимларнинг, имтиёзли табақаларнинг иши эканлигини очди ва уларнинг бундай бўлишдан манфаатдор эканликларини қайд этди.

Улкан олимнинг бу ўта жиддий масалада ҳам нақадар муҳим ва қимматли одим илгари ташлаганлиги ҳар қандай шубҳадан холидир.

Инсон тақдири билан бевосита ва узвий боғлиқ бўлган ғоят муҳим ҳамда чигал муаммо инсонпарвар олимнинг диққат марказида турди. Яъни; миллионларни ташкил этган инсон патриархал-феодал замон тақозоси билан иқтисодиётдагина эмас, кўп жиҳатдан маънавиятда ҳам жуда қолоқ ва аянчли вазиятда эди. Антиинсоний, лекин ҳоким тузум ҳамда шароитлар унинг қўл-оёғини, ҳаёти ва фикр онгини муҳтожлик ва зулмат билан чулғаб ташлаган эди. Буни олим кўрди, тузатмоқчи бўлди. На ҳаётида, на онгида билимдан, илмдан асар ҳам бўлмаган минг-минг оддий одамларни олим зиё томон етакламоқчи бўлди. Лекин ҳеч нарса чиқмади. Беруний яна ҳам қаттиқроқ азоб чекди. Аммо таслим бўлмади, ярим йўлда қолмади. Шунинг ўзи ҳам олимнинг жуда муҳим кашфиёти ҳамда чўнг катта хизмати бўлди.

Олим ўта хурофий, қўпол мистик тушунча ҳамда хаёлларга берилиб, табиат сирларини билмаган ва шундай қилиб табиатдан ажралиб қолган, шу туфайли аянчли аҳволга тушган одамларни ҳақиқий бахт-саодат манбаи бўлган шу табиатга қайтармоқчи, шу табиат билан қаттиқ боғламоқчи ва шу орқали уларни фаровон этмоқчи бўлди.

Муҳими шундан ҳам иборатки, олим буни—хурофий тушунчаларнинг кўпини рад этишни ва инсонни табиат билан боғлашни бир улуғ табиатшунос, материалист файласуф сифатида яъни асосли тарзда қилмоқчи бўлди. Унда унинг ўзининг «табиатда ўзининг қонуниятлари бор, бу қонуниятлар эса хурофий тушунчаларни рад этади. Чунки ғайри табиий ҳодисаларнинг мумкинлигини истисно этади» деган таълимоти бўлди.

Бунинг устига олим асосан, диндор бўлсада, айниқса ўз даври шароитида жуда катта журъат кўрсатиб, аксарият динни, диний изоҳларни, фанга, воқеликни илмий ўрганишга аралаштирмаслик кераклиги масаласини ўртага ташлади. Бу ҳол ҳам инсонни, унинг онги, тафаккури, иродасини эмансипация қилиш учун зарур бўлган энг муҳим йўл ҳамда воситалардан бири эди.

Ҳа, Берунийнинг қудрати ва қобилияти, идроки ва зеҳн-закоси кучига қарангки, бундан минг йил аввал янграган овози ва авлодларга асрлар оша узатган мадад қўли бизга қадар ҳам етиб келди.

ОЛМОС ҚИРРАЛАР

Беруний филологиясининг биринчи олмос қиррасини, шубҳасиз, текстологик тадқиқотлар ташкил этади. Унутилиб кетган у ёки бу тилни қайта тиклаш ҳамиша катта филологик кашфиёт ҳисобланган. Санскрит — энг қадимги ҳинд ёзма адабий тили бўлиб, Беруний замонасигача мутлақо унутиб кетилган эди. Олим икки-уч минг йиллик тарихга эга ўша тил тилсимотларини очиб, унга қайта ҳаёт бағишлади, у орқали ҳиндлар тарихи, фольклори, ёзувчиларнинг чуқур илдизларигача бориб етди. Ўзининг кўпгина қарашларини баён этишда ундан фундаментал замин сифатида фойдаланди. Шарқ филологиясида яратилган бундай кашфиёт ҳинд олимларидан биронтасига насиб этмади.

Иккинчи олмос қирраси — у ёки бу кашфиёт жараёнида ҳар гал айни муносиб тушунча — терминларни излаб топиш ёки яратиш, уларни тартибга солиш, изоҳлашдан иборатдир.

Берунийнинг сўз — терминология соҳасидаги тадқиқотлари натижаларини кенг қамраб олган асар, чамаси, «Сайдана»дир. Берунийшунос У. Каримовнинг таъкидлашича, унда мингдан ортиқ доривор номларнинг илмий тавсифи, доривор моддаларга хос аталарнинг ҳар хил синонимлари берилган. Бунинг учун олим йигирмадан ортиқ турли тиллар лексиконидан қиёсий фойдаланган.

«Ҳиндистон» асаридаги «Ҳиндларнинг грамматика ва шеър ҳақидаги китобларининг баёни», «Ҳиндларнинг хатлари, ҳисоб ва бошқаларидан маълумотлар», «Махлуқотларнинг жинслари ва исмлари», «Планеталар ва буржларининг исмлари» каби боблар ҳам филологик тадқиқотлардан иборатдир.

Учинчи олмос қирра — таржимашунослик. Санскрит текстини араб тилига таржима қилиш — кашфиёт устига кашфиёт бўлди. Қадимги юнон тили манбаларини араб тилига таржимаси хусусида ҳам шуни айтиш мумкин.

Беруний филологик таълимотининг тематик доираси кенг. Масалан, ёзувлар тарихи, текстология, грамматика, лексика—лексикология, тарихий-қиёсий лингвистика, нутқ маданияти, фольклористика ва бошқалар.

Беруний ўндан ортиқ тилни билгани ҳолда, кўплаб фан соҳасини шуҳратга буркаган экан, ўша берунийча фан чўққилари сирасида филология ҳам ўзига хос чўққидир. Айни замонда у бошқа чўққиларни ҳам безаб туради.

Берунийнинг филологик меросини бошқа фанларга боғлиқ ҳолда марксистик методология асосда ўрганишда берунийшуносларимиз кўп ишлар қилдилар. Аммо ҳали филология соҳаси кенг кўламда ўрганилганича йўқ. Шу соҳадаги бундан кейинги вазифа, бизнинг фикримизча, уч йўналишда бўлиши мумкин: олим асарлари саҳифалари бўйлаб «сочилиб» ётган барча филологик материалларни бир жойга тўплаш, тартибга солиш, тадқиқ этиш; барча соҳалар бўйича олим асарлари юзасидан терминологик луғатлар тузиш; тадқиқотлар натижаларини ҳозирги фан тараққиётимизга оқилона хизмат қилдириш. Бу масалаларни ечиш айни чоқда Ўрта Осиё филологиясининг чинакам илмий тарихини яратишга ҳам ёрдам берган бўларди.

Р. ЖУМАНИЁЗОВ,
ТошДУ доценти.

Ҳамза номидаги Ленин орденли Ўзбек Давлат академик драма театри коллективи Ўзбекистон халқ шоири Уйғуннинг «Абу Райҳон Беруний» драмасини саҳнага қўйди. Суратда: шу спектаклдан бир кўриниш. Беруний ролида Ўзбекистон ССР халқ артисти З. Муҳаммаджонов ва Гулсанам ролида артист Г. Жамилова.

С. Безносов фотоси.

АЛЛОМА БИСОТИДАН

◆ Ҳар бир янги нарсада лаззат бор.

◆ Тил — сўзловчи истагини эшитувчига етказувчи таржимондир.

◆ Мардлик — шод-хуррамлик, ҳайр-саховат, иффатлик, азиятдан тийилиш билан таърифланган.

◆ Ростгўйлик ширинлигини тотмаган ёки ширинлигини билса ҳам тотишни истамайдиган киши уни севмайди.

◆ Кичик нарсага эътиборсиз қарама, унинг фойдали ўрни бор, катта ишнинг керакли жойи бор.

◆ Хато содир бўлмаслик учун донишмандлар қайта-қайта кузатишни ва ҳалал етиш имкониятидан сақланишни тавсия қилганлар.

◆ Кишининг кўнгли келишган ва тартибли ҳар бир нарсага қизиқади, тартибсиз нарсадан нафратланади.

◆ Миннат қилиш — қилинган эҳсонни йўққа чиқаради.

◆ Билимсиз кишиларнинг кўнгли хурофотга мойил бўлади.

◆ Доимо бир хил нарсага қарай бериш малоллик ва сабрсизликка олиб келади.

КЎРГАЗМАДАН РЕПОРТАЖ

МАНГУ ҲАЁТ САҲИФАЛАРИ

У ЧУҚУР ФИКРЛАР ОҒУШИДА. Ўйчан нигоҳи олис-олисларни кўзлайди. Қўлида аллақандай китобни ушлаган ҳолда нималарнидир пичирлайди.

Йўқ, у гапирмайди. Унинг товушини ҳам эшитмайсиз. Чунки у — жонсиз ҳайкал. Лекин сиз назарингизда бу гапларни эшитаётгандай бўласиз.

— Менинг барча китобларим фарзандларимдир, кўпчилик эса ўз фарзандлари ва шеърларига мафтун бўлади.

У ҳаётлигида шундай деган эди. Ўшанда ҳам барча унинг асарларига мафтун эди. Ҳатто султонлар ҳам унга тан беришга мажбур бўлган.

Ҳозир эса бутун жаҳон унинг китобларига мафтун. Минг йилдан сўнг ҳам шундай бўлади. Ажабо, инсон тафаккури наҳот барчадан ҳукмрон — тезоқар вақтдан ҳам устун ва барқарор бўлса!

Яна ажабланиб ҳайкалга тикиласиз. Донишманд сиймоси эса кўз олдингизда яна турли жилода товлангандай туюлади. Гўё унинг ўша узоқ, минг йил муқаддам айтган ғоят камтарона сўзлари қулоғингизда қайта янграётган бўлади.

— Мен ҳар одам ўз соҳасида амалга оширишн лозим бўлган ишни қилдим... Бу сўзларни фақат донишмандгина айтиши мумкин эди. Ўз меҳнатига танқидий назар ташловчи, ақл тарозисида ҳар бир фикрни ўлчаб-ўлчаб, сўнг тош қўя олгувчи мутафаккирдангина ана шундай камтар таъриф кутиш мумкин эди.

Абу Райҳон Беруний ана шундай инсон эди.

Ана шу ғоялар Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг М. Т. Ойбек номидаги Ўзбекистон халқлари тарихи музейида Беруний туғилган куннинг 1000 йиллигига бағишлаб очилган кўргазмада ўзининг ёрқин ифодасини топган.

Кўргазма Беруний ўтмишдошлари, замондошлари ва издошлари ҳақида ҳикоя этиб, X—XI асрлардаги мураккаб тарихий шароитни буюмлар воситасида акс эттиради. Сомонийлар, қорахонийлар ва ғазнавийлар сулолаларига оид тангалар коллекцияси, ўша давр ёдгорликлари — археологик топилмалар шулар жумласидандир. Аммо асосий диққатни Беруний асарларининг асл нусхаларидан олинган фотосуратлар галлереяси ўзига жалб этади. «Ҳиндистон», «Масъуд қонуни», «Геодезия», «Минералогия», «Фармакогнозия» ва бошқа Беруний донғини оламга таратган асарлар, уларнинг шарҳлари томошабин эътиборини тортади. Улар Беруний билим доираси кенглигидан далолат беради.

Афсонавий Ҳиндистон ҳақида битилган «Ҳиндистон» асари асл нусхаси суратига тикиламиз. Бу китоб ҳақида арабшунос олим В. Розен шундай деган эди:

— Бу шундай ёдгорликки, Ғарб ва Шарқнинг қадимий ва ўрта аср илмий адабиётида тенги бўлмаган асардир.

«Масъуд қонуни» асл нусхаси сурати қаршисида бир манзара чизилган. Беруний шоҳ Масъуд ҳузурида тож асари бўлмиш китобини ушлаб турибди. Ёдимизга подшо инъоми — бир филга ортилган кумуш танга ва Берунийнинг мукофотни олмай айтган сўзлари тушади:

— Бу катта юк мени илмий ишларимдан маҳрум қилиши мумкин. Доноларга маълумки, олтин, кумуш кетади, лекин илм абадийдир. Мен ақл, идрок йўли билан иш тутаман, ҳеч қачон ўткинчи бўлмаган, умрбод яшайдиган илмни қисқа муддатли, қалбаки ялтироқликка алишмайман. Астрономия, геодезия, математика, география фанларига оид 142 бобдан иборат «Масъуд қонуни» Берунийнинг шоҳ асари эди. Бу билан профессор С. П. Толстов фикрича, Беруний **антик устози Птолемейдан ўзиб кетди ва ҳамма ўрта аср ўтмишдошларининг асарларини пучга чиқарди.**

Кўргазмада ер картаси ва глобуси, астрономик асбоблар суратлари кишининг диққатини тортади. Беруний Ўрта Осиёда биринчи бўлиб 995 йилда ер глобусини ясади. Мана, донишманд яшаган, кезган шаҳарлар харитаси. Рассом Малик Набиев чизган Беруний портрети.

Кўргазманинг иккинчи бўлими Берунийнинг бугунги кундаги шуҳратини кўрсатади. Мутафаккирнинг ҳаётлигидаги башорат тарзида айтган сўзларини эслатади:

— Мен шундай шон-шуҳратга эга бўлдимки, уларнинг хотира ва довруғи қолдирган меросимдек келгусида бир неча йиллар авлоддан-авлодга ўтиб давом этади.

Кўргазмада Беруний мукофоти лауреатлари — Ўзбекистоннинг машҳур олимлари суратлари кўзга ташланади. Жовонларда республика корхоналарида Беруний 1000 йиллигига бағишлаб чиқарилган маҳсулотлар намойиш қилинмоқда.

Беруний мукофоти лауреати, филология фанлари доктори, берунийшунос олим У. Каримов илмий раҳбарлигида музей илмий ходимлари томонидан ташкил этилган бу кўргазма буюк мутафаккир ҳаёти ва ижодидан ҳикоя қилади. Унда мангу ҳаёт саҳифалари жонланади.

У. АБДУАЗИМОВ,
М. МУХСИМОВ,
Ҳ. СОДИҚОВ.

Ўзбекистон халқлари тарихи музейида Абу Райҳон Беруний туғилган куннинг 1000 йиллигига бағишланган кўргазма ташкил этилди. Суратда: кўргазма залларида.
В. Сироткин фотолари.

БОБОМ НИДОСИ

Дунёнинг ўнг ёғи Шарқдир
қадимдан,
Шарқдан кўтарилиб чиқади қуёш.
Гап очилса агар менинг юртимдан,
Қуёш жамолига этурлар қиёс.
Азалдан офтоб тирик бир гувоҳ
Минг йиллик тарихим —
ифтихоримга.
Қўлёзмалар, майли, кўчирмадир
гоҳ,
Гоҳ ҳавола хаттот иқтидорига.
Аммо қуёш битта — кўчирмаси
йўқ!
Ер ҳам бир нусхадан иборат, аён!
Мунажжимим кўзи офтобда ёниқ,
Қалби тупроғимда гурсиллар
ҳамон.
Абу Райҳон ўзи нечун Ғазнада
Шундоқ вақтда ётсин бўлиб ҳовуч
хок!
Тинглаинг, бобом нидо қилмоқда
мана,—
Асрлар қобиғин йиртиб чоку чок:

— Ҳайрият, келаркан шундай
замонлар,
Алломалар азиз бўларкан элда.
Боболарин сийлаб бир кун
ўғлонлар
Тўрга ўтқазаркан кўтариб қўлда.
Шундоқ вақтда менинг ёдимга
келар
Бошқа бир талашув, бошқа битта
баҳс,
Шоҳ Маҳмуд Урганчни этгач
зер-забар,
Оёқ-қўлларимга кишан солди:—
бас:
Илмнинг айтганимас,
Шоҳнинг айтгани
Бажо келтирмоғинг лозимдир,—
деди.

Кетдим Ғазна сари туяда сокин.
Амуни қайнатди ҳижроним дуди!
Бир минг ўн еттинчи йил эди
сана:
Кейин нақ тўққиз аср ўтгач
орадан
Маҳмуд шоҳ сиртмоғин силтадим
яна,
Уйғонгач Инқилоб тортган
наърадан!
(Ўн етти — икки бор қисматим,
қара...)
Минг ёшимни сийлаб подшоҳсиз
замон
Кийгазди маърифат тожин
бошимга.
Минтақалар оша мағрур кезаман!..
Нима қилганда ҳам, тўрт ярим аср

Илмда ҳукмрон башоратимни,—
Колумб ҳам тасдиқлаб берди-ку,
ахир.—
Айтмаса — айтмасин, майли
отимни!
Етар, камтаринлик доирасидан
Чиқиб кетмай тағин мулоқат
кизиб,
Жой бериб замоннинг чўнг
даврасидан
Қўйдингиз минг йиллик тахтга
ўтқазиб!
Шукурки, шундай бир авлод
яралиб
Мен билан баҳслашар ибн
Синодай
Ором топгач мармар билан ўралиб,
Янги минг йилликка ўтмам
мўмёдай,
Тирикман саҳрога шошган
дарёдай!

Юсуф ШОМАНСУР.

НАШРИЁТ ТУҲФАСИ

«Фан» нашриёти юбилейга катта тайёргарлик кўрди. Абу Райҳон Беруний асарларини нашр этишга алоҳида аҳамият берди. Чунки улуғ олим асарларини чоп этиш асосан «Фан» нашриётида марказлаштирилган. Мухбиримиз «Фан» нашриёти директори Ю. Юсуповдан шу ҳақда сўзлаб беришни илтимос қилди:

— Ҳозирга қадар Беруний «Танланган асарлари»нинг беш томи ўзбек ва рус тилларида нашрдан чиқди ва нашр қилинмоқда, — деди Ю. Юсупов. Булар — «Қадимги халқлардан қолган ёдгорликлар» (1-том), «Ҳиндистон» (2-том), «Геодезия» (3-том), «Китоб ас-Сайдана» (4-том), «Қонуни Маъсудий (5-том, икки китобдан иборат) асарларидир. Булардан ташқари Москва босмахонаси билан ҳамкорликда олимнинг 25 минг нусхада рангли портрети босиб чиқарилди.

Абу Райҳон Беруний «Қадимги халқлардан қолган ёдгорликлар» асарида бир қанча халқлар — эронийлар, суғдлар, хоразмликлар, христианлар, яҳудийлар ва мусулмонларнинг йил ҳисоблари, байрамлари ҳақида батафсил ҳикоя қилади. Бу асар ўзбек тилига А. Расулов томонидан, рус тилига эса М. А. Салье томонидан таржима қилинган.

Берунийнинг яна бир йирик асари «Ҳиндистон»дир. Бу асарнинг тўлиқ номи «Ҳиндларнинг ақлга сиғадиган ва сиғмайдиган таълимотларини аниқлаш китоби» деб аталади. Асар 80 бобдан иборат. Уларда ҳиндларнинг дин ҳақидаги тушунчалари ва қарашлари, мавжудотнинг жинс ва номлари, ҳинд байрамлари, қонун-қоидалари, грамматикаси, ёзувлари, ҳисоблари ва бошқа масалалар баён этилган.

Асарни рус тилига А. Холидов ва Ю. Завадовский, ўзбек тилига эса А. Расулов, Ю. Ҳакимжонов, Ғ. Жалолов таржима қилишган.

Абу Райҳон Беруний геодезия тараққиётига ҳам салмоқли ҳисса қўшди. Олим «Геодезия» асарида ёритгичларни кузатиш асосида жойларнинг географик координаталари, пунктлар азимутини ва координаталар орқали масофани аниқлаш усулларини келтиради, ҳамда уларни ўзи амалда синаб кўради, тажрибалар ўтказади. Асар П. Г. Булгаков томонидан рус тилига таржима қилинган.

Берунийнинг баъзи асарлари сингари «Сайдана» асари ҳам дастлаб унчалик кенг тарқалмаган эди. Бу асар XX аср бошига келибгина Европа илм аҳлига маълум бўлди. Таниқли шарқшунос олим У. Каримов қарийб ўн йил давомида бу асар устида қунт билан ишлаб, уни рус тилига таржима қилди ва шарҳлар ёзди. Бу асар юбилей кунлари китобхонлар қўлига бориб етади.

Берунийнинг «Қонуни Маъсудий» асари астрономияга бағишланган йирик китобдир. Олим бу асарида оламнинг тузилиши ҳақидаги ўз фикрларини баён этади.

Ўзбек ва рус тилларида нашр этилган «Беруний туғилган куннинг 1000 йиллиги» номли тўплам Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги И. М. Мўминовнинг «Беруний фан тарихчиси» номли мақоласи билан бошланади. Тўпламда Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги О. Акромхўжаев, филолог олимлар У. Каримов, А. Қаюмовлар ва фаннинг турли соҳалари билан шуғулланувчи олимлар ўз мақолалари билан қатнашганлар.

«Фан» нашриёти хоразмлик буюк олим илмий меросини кенг халқ ўртасида тарғиб қилиш ишига алоҳида эътибор бермоқда. Нашриётимиз Абу Райҳон Беруний ҳаёти ва илмий меросига оид бир қанча илмий-оммабоп рисолалар нашр этди ва нашр этмоқда.

Булардан ташқари «Фан» нашриётида чоп этилаётган ўн бир журналнинг деярли ҳаммасида Берунийнинг илмий меросига бағишланган мақолалар босилмоқда.

Хуллас, «Фан» нашриёти коллективи буюк аллома туғилган куннинг 1000 йиллигини муносиб совғалар билан кутиб олишга ўзининг муносиб ҳиссасини қўшмоқда.

ЎЗБЕКИСТОН АРТИСТЛАРИНИ ОЛҚИШЛАМОҚДАЛАР

А. Навоий номли Ўзбекистон ССР Катта театри балет труппасининг спектаклларида юз мингдан ошиқ москваликлар бўлди. Тошкентлик меҳмонлар Кремлдаги Съездлар саройининг саҳнасида 25 кун мобайнида муваффақият билан томоша кўрсатишди. Улар «Жизель», «Золушка», «Дон Жуан», «Ойимқиз ва безори», «Кармен сюита» спектаклларини, шунингдек миллий ўзбек балетлари — «Севги тумори» билан «Тановар»ни кўрсатишди.

3 сентябрда Ўзбекистон ССР санъат усталарининг Кремль саҳнасида бўлиб ўтган концерти гастролни якунлади. Концерт программасида ўзбек музикаси, опера ва балетлардан парчалар кенг кўламда эшиттирилди ва кўрсатилди.

— Москва билан учрашувлар тўғрисидаги хотираларимизни қалбларимизда абадий сақлаймиз, — деди ТАСС мухбири билан суҳбатда театрнинг бош дирижёри СССР халқ артисти М. Ашрафий. — Гастроль масъулиятли ижодий имтиҳон бўлди. Театр коллективи муваффақиятлардан қаноатланиб, янада зўр илҳом билан меҳнат қилишни дилга жо қилиб уйга қайтмоқда.

(ТАСС мухбири).
МОСКВА.

ҚАТЪИЙ ҚОРАЛАЙМИЗ

СССР РАССОМЛАР АКАДЕМИЯСИ АЪЗОЛАРИНИНГ МАКТУБИ

Биз, СССР Рассомлар академиясининг ҳақиқий аъзолари СССР Фанлар академияси аъзоларининг «Правда» газетасида эълон қилинган норозилигини тўла-тўкис қўллаб-қувватлаб, академик Сахаровнинг туҳматдан иборат гапларини қатъиян қоралаймиз. Биз унинг хулқини совет олими деган юксак номга муносиб эмас деб ҳисоблаймиз. Бутун илғор инсоният Совет Иттифоқининг ва социалистик лагердаги барча мамлакатларнинг тинчлик учун изчиллик билан олиб бораётган курашини тўла қувватлаётган (капиталистик мамлакатлардаги оқилона фикр юритувчи сиёсатчилар ҳам шу кураш билан ҳисоблашмоқдалар), халқаро кескинликни юмшатиш йўлида муҳим силжишлар пайдо бўлган бир пайтда, бошқа бир қутбда ашаддий бўҳтон ва советларга қарши туҳмат билан чиқаётган барча реакцион кучлар активлашмоқда.

Академик Сахаров билан ёзувчи Солженицининнинг чиқишлари Совет Иттифоқи Коммунистик партиясига ва совет социалистик тузумига бўҳтон ёғдириб ҳужум қилаётганлар билан объектив қўшилиб кетмоқда.

Составида кўп миллатли совет рассомлари катта коллективининг атоқли намояндалари бўлган Рассомлар академияси Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг, унинг Марказий Комитети ва Совет ҳукуматининг ленинча тинчликсевар сиёсатини тўла-тўкис қўллаб-қувватлаётганлигини изҳор этади.

М. К. Аникушин, Е. В. Вучетич, А. М. Грицай, У. М. Жапаридзе, В. И. Касиян, В. С. Кеменов, А. П. Кибальников, Е. А. Кибрик, П. Н. Крилов, М. В. Куприянов, А. К. Лебедев, Д. А. Налбандян, Ю. М. Непринцев, В. М. Орешников, Ф. П. Решетников, В. Ф. Риндин, Н. А. Соколов, П. М. Сисоев, У. Тансиқбоев, Н. В. Томский, Д. А. Шмаринов.

РЕДАКЦИЯГА ХАТ

Колхозчиларимиз академик Сахаровнинг номатлуб ҳатти-ҳаракатларидан ғоятда дарғазаб бўлишди. КПССнинг ташқи сиёсатига, халқаро вазият юмшашига қарши Ғарбдаги турли реакционерлар эътироз билдиришн бошқа гап.

Биз, совет кишилари бундай баёнотларни совет давлатининг ленинча тинчликсевар ташқи сиёсатини қабиҳ ёмонлаш, капиталистик давлатларни «совуқ уруш» замонларига қайтишга даъват қилиш, бизнинг давлат тузумимизга ва ижтимоий тузумимизга бўҳтон қилиш деб баҳолаймиз. Сахаровнинг бундай ҳатти-ҳаракати барча совет кишилари сингари бизда ҳам чуқур ғазаб, нафратланиш ва қоралаш ҳис-туйғуларини келтириб чиқаради.

Тошкент область, Чиноз райони Киров номли колхоздаги бригадамиз аъзолари Сахаровнинг тутган позициясини совет олими деган юксак номга номуносиб деб ҳисоблайди. Биз СССР Фанлар академияси аъзоларининг, коллективлар, корхоналар ва ташкилотлар, барча совет кишиларининг мактубларидаги гапларни тўла-тўкис қўллаб-қувватлаймиз. Бу мактубларда Сахаровнинг қабиҳ ҳатти-ҳаракати қатъий қораланган.

Бригада аъзолари номидан: 5-бригада бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Ленин мукофотининг лауреати, СССР Олий Советининг депутати Т. Охунова, бригада аъзолари: Б. Тилланазаров, К. Соатова, Х. Ҳамроқулов, Ю. Ниёзматов, И. Алимов, Т. Раҳимов Ж. Ҳолиқов.

СССР ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИ СИБИРЬ БЎЛИМИ ОЛИМЛАРИНИНГ БАЁНОТИ

СССР Фанлар академияси Сибир бўлимининг олимлари партиямиз ва Совет ҳукумати томонидан кейинги йилларда ташқи сиёсат борасида қилинган бир қанча ишларни чуқур мамнуният билан қабул қилдилар.

Халқаро, сиёсий, иқтисодий, илмий ва маданий алоқаларни мустаҳкамлаш борасида Совет Иттифоқининг ташқи сиёсий ташаббусини бутун тараққийпарвар жаҳон жамоатчилиги табрикламоқда.

Шундай бир вақтда биз СССР Фанлар академиясининг академиги А. Д. Сахаров мамлакатимиз ташқи сиёсатини қоралайдиган интервью берганлигини матбуот хабарларидан хабардор бўлдик.

Совет олимлари, фан-техника зиёлилари бир ёқадан бош чиқариб партия ва ҳукуматнинг тинчликни мустаҳкамлаш йўлидаги ҳаракатларини актив қувватламоқдалар. Улар халқаро илмий ҳамкорликни ривожлантиришга ва чуқурлаштиришга, илмий тадқиқотларда янада кўпроқ тараққиётга эришишга ўзларининг амалий фаолиятлари билан ҳисса қўшмоқдалар. Шу сабабли А. Д. Сахаровнинг интервьюси олимларнинг ва илмий зиёлиларнинг истак ва қарашларини асло ифодалай олмайди. Бу интервьюнинг мазмуни Сахаровни энг реакцион, антисовет ва милитарист доиралар билан ғоявий бирлаштирди.

СССР Фанлар академияси Сибирь бўлимининг олимлари А. Д. Сахаровнинг бу ҳаракатларини халқимизнинг ва бутун тараққийпарвар инсониятнинг манфаатларига бутунлай ёт ҳаракатлар, деб, фан манфаатларига ёт ҳаракатлар, деб ҳисоблайдилар ва бу ҳаракатларни қоралайдилар.

Академиклар: **М. А. Лаврентьев, Г. К. Боресков, В. А. Кузнецов, Г. И. Марчук, А. В. Николаев, А. Н. Скринский, А. А. Трофимук;** мухбир аъзолари: **О. Ф. Васильев, Ю. Л. Ершов, Н. А. Желтухин, М. Ф. Жуков, А. А. Ковельский, В. А. Коптюг, С. С. Кутателадзе, М. М. Лаврентьев, В. П. Мамаев, А. В. Ржанов, В. И. Сакс, Р. И. Солоухин, Э. Э. Фотиади.**

ҲУКМ ЧИҚАРИЛДИ

Москвада суд мажлиси тамом бўлди. Суд мажлисида П. И. Якир билан В. А. Красинни РСФСР жиноят кодексининг 70-моддаси 1-қисмида кўрсатилган жиноятларни қилишда айблаш иши қараб чиқилди.

Судда судланувчилар сўроқ қилиниб, гувоҳларнинг сўзлари тинглангандан кейин II класс юстиция давлат маслаҳатчиси П. Н. Солонин айблов нутқи сўзлади. Москва шаҳри адвокатлар коллегиясининг аъзолари Л. А. Юдович ва В. Я. Швейский айбланувчиларни ҳимоя қилиб гапирдилар.

Судланувчи Якир билан Красин охирги сўзида ўз айбларига тамомила иқрор бўлдилар ва қилган ножўя ишларидан тавба қилиб, жазо муддатини қисқартиришни илтимос қилдилар.

Суд П. И. Якир билан В. А. Красинни уч йил озодликдан маҳрум этишга ва шу муддат ўталгандан кейин уч йил сургунда бўлишга ҳукм қилди.

(ТАСС).

СПОРТ янгиликлари

СПАРТАКИАДА ОДИМЛАРИ

Ўзбекистон XVI спартакиадаси мусобақалари охирлади. Бир неча кун давомида спортнинг қарийб 20 тури бўйича югуриш йўлкалари, бассейнлар, майдончалар ва стадионларда қизғин олишувлар ва курашлар давом этди. Спартакиаданинг охирги кунлари ўтказилган мусобақалар қуйидагича бўлди:

ГОРОДКИ. Спортнинг мазкур тури бўйича ўтказилган ўйинларда спартакиада чемпиони бўлиш тошкентликларга насиб қилди. Пойтахтликлардан В. Кузнецов, В. Ефимов, В. Гребенниковлар спартакиаданинг олтин медалини олишди.

ШАХМАТ. Мусобақалар Андижонда ўтказилди. Бир ҳафта давом этган ўйинларнинг финал қисмида Тошкент шаҳар командаси аъзолари пешқадамликни эгаллашди. Улар андижонликларни 6:1, фарғоналик тенгдошларини 5,5:1,5 ҳисобида ютиб, Самарқанд шахматчилари билан очколарни баҳам кўришди. Умумий ҳисобда 15 очко жамғарган пойтахтликлар чемпион номига сазовор бўлишди. Қолган фахрли ўринлар Самарқанд ва Андижон командаларига берилди.

СТОЛ ТЕННИСИ. Биринчилик учун даъвогарлик бу сафар ҳам Тошкент ва Бухоро командалари ўртасида давом этди. Бу командаларнинг ўзаро учрашувидан кейин тошкентликлар ғолиблик қилишди. Андижонлик спортчилар учинчи ўрин билан кифояланди лар. Шахсий биринчиликда тошкентлик М. Шмуилер билан бухоролик Л. Хабибовалар совриндор бўлдилар.

ФАРҒОНАЧА КУРАШ. Полвонлар Гулистонда бел олишдилар. «Спартак» стадионида ўтказилган мусобақаларда Тошкент, Андижон, Фарғона, Сирдарё, Наманган областлари ва Тошкент шаҳар командаси вакилларидан иборат 62 полвон ўз маҳоратини ишга солди. Спартакиаданинг олтин медаллари пойтахт области курашчиларига берилди.

КЛАССИК КУРАШ. «Старт» стадионида ўтказилган бу мусобақаларда вазнларига кўра студент-спортчилардан Р. Давлатов, К. Ли, И. Очилдиев, А. Левин, В. Брюхов, М. Мирзаев, спартакчи Р. Байрамов, армиячи В. Драченко, В. Егоров («Локомотив»)лар пешқадамлик қилишди.

ФУТБОЛ МАЙДОНЛАРИДА

Бугун Москвада СССР терма командаси билан ГФР футболчилари ўртасида ўртоқлик учрашуви ўтказилади. Сентябрнинг дастлабки куни олий лигачилар ўртасида ўтказилган навбатдаги тур мусобақалари қуйидаги натижани берди: «Арарат» — «Қайрат» 4:0, «Зенит» — «Торпедо» 3:1, «Динамо» (Мн) — «Заря» 1:2, «Днепр» — СКА (Р) 2:0, «Карпат» — «Шахтёр» 0:1, ЦСКА — «Динамо» (М) 1:1 (4:5). Ереванлик араратчилар йирик ғалабадан кейин 26 очко билан яна пешқадам бўлиб олишди.

«Пахтакор» командаси Корея Халқ Демократик Республикасига қилган сафаридан қайтди. Энди командамиз мамлакат чемпионати ўйинларида Донецкнинг «Шахтёр» коллективи билан учрашади. Бу ўйин 8 сентябрда ўтказилади.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.30 — МОСКВА. 16.55 — ТОШКЕНТ. 17.00 — Абу Райҳон Беруний туғилган куннинг 1000 йиллигига бағишланган тантанали мажлис ва концерт. 20.30 — Пахта терими кундалиги. 20.45 — Ахборот. 21.00 — **Оламга саёҳат.** 22.00 — «Вақт», 22.25 — **Футбол:** СССР — ГФР.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 16.45 — МОСКВА. 17.20 — Янгиликлар, 17.30 — Ўқувчилар учун кўрсатув. 18.00 — Телефильм. 18.30 — Концерт. 19.30 — Спорт кўрсатуви. 20.00 — АҚШда Совет цирки. 20.35 — **Мени топ, Леня** (бадиий фильм). 22.00 — ТОШКЕНТ. «Фан» программаси. 22.30 — Карл Либкнехт номли комуна мактабининг собиқ ўқувчилари билан учрашув.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 19.00 — Тошкент янгиликлари. 19.15 — Ҳужжатли фильм. 19.35 Ўқув кўрсатуви. 20.00 — Телефильм. 20.55 — **Шамол** (фильм-опера).

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 5/IX да **Аяжонларим.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 5/IX да **Кумуш тўй.** 6/IX да **Ужарлар.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Комедиантлар (16.00, 19.00, 21.30), **Сенинг бошингга ҳам тушса** (12.00, 14.00):— «ЎЗБЕКИСТОН».

Тасодифий адрес — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (12.00, 14.00, 20.00) «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда), «ДРУЖБА» (12.00, 13.30, 15.00, 16.30, 18.00, 19.30, 21.00), «СПУТНИК» (11.00, 15.00, 19.00, 21.00), «ЧАЙКА» (14.00, 18.00, 20.00).

Михай ботир (2 серия)— «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (12.00, 15.00 18.00, 20.45), «СПУТНИК» (12.00, 13.00, 16.00, 17.00).

Филлар — менинг дўстларим (2 серия) — НАВОИЙ номли (ўзбек тилида, 10.40, 14.00, 17.00, 20.00), «КЎКЧА» (11.00, 14.00, 17.00, 20.00), «ДРУЖБА» (11.00, 14.00, 17.00, 20.00).

Решма ва Шера, Шахсий уйингиз — САНЪАТ САРОЙИ (11.00, 13.30, 16.00, 18.30 21.15).

Бошсиз чавандоз — «ЧАЙКА» (10.00, 12.00, 16.00, 21.45), «ВОСТОК», «МОСКВА» (жуфт соатларда).

Фантомас (2, 3 сериялари) — ҲАМЗА номли (10.00, 13.30, 17.00, 20.30).

Мессе фермасининг сири — «СПУТНИК» (20.00, 22.00).

ЁЗГИ БИНОДА

Ҳур қизлар — «РАКЕТА».

Бўғиздаги тош — ТЕЛЬМАН номли.

Тасодифий адрес — «ФЕСТИВАЛЬ».

Михай ботир (2 серия) — «ХИВА».

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ КОНСЕРВАТОРИЯСИ
1973 йил учун қуйидаги мутахассисликлар бўйича стажер-ассистентликка

ТИНГЛОВЧИЛАР
ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Фортепьяно (ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда) ва **хор дирижёрлиги** (ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда).

Аризалар — 25 сентябргача қабул қилинади.

Кириш имтиҳонлари — 26 сентябрдан 11 октябргача.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Пушкин кўчаси, 31-уй.

Ўзбекистон ССР Главснаби ва унга қарашли ташкилотлар раҳбарлиги, партия ва касаба союз ташкилотлари Ўзбекистон ССР Главснабининг собиқ бошлиғи

Петр Васильевич КАЙМАКОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдирадилар ва марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор этадилар.

Ўзбекистон ССР Социал таъминот министрлиги Республика миқёсидаги пенсионер, 1918 йилдан буён КПСС аъзоси

Тошканбой АЛИЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оиласига чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Нашриётлар, полиграфия ва китоб савдоси ишлари бўйича давлат комитети ҳамда Ўзбекистон китоб савдоси бирлашмаси китоб савдосининг кекса ходими, Фарғона область китоб савдоси бошлиғи

Аминжон Халилович ХАЛИЛОВнинг

бевақт вафот этганлигини маълум қилиб, марҳумнинг оиласига ва қариндош-уруғларига чуқур таъзия изҳор этадилар.

Меҳнат Қизил Байроқ орденли Тошкент Ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институтининг ректорати ва коллективи олий математика кафедрасининг доценти Ҳ. Раҳматовага отаси

Раҳмат ҚИЛИЧЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этадилар.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 ◆ ТЕЛЕФОНЛАР

Эълонлар — 338142.
коммутатор — 330249 дан 330258 гача.

В. — № 209. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. Р. — 02656.